

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA ÚČETNICTVÍ A DANÍ

Oddlužení fyzických osob včetně ekonomických a sociálních dopadů
na dlužníka

Discharge of Debts of Individuals including Economical and Social Impact
of the Debtor

Student: Bc. Lucie Valášková

Vedoucí diplomové práce: doc. Ing. Dagmar Bařinová, Ph.D.

Ostrava 2017

Zadání diplomové práce

Student: **Bc. Lucie Valášková**

Studijní program: N6208 Ekonomika a management

Studijní obor: 6202T049 Účetnictví a daně

Téma: **Oddlužení fyzických osob včetně ekonomických a sociálních dopadů na dlužníka**
Discharge of Debts of Individuals including Economical and Social Impact of the Debtor

Jazyk vypracování: čeština

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
2. Charakteristika úpadku a způsoby jeho řešení
3. Proces oddlužení a jeho dopady na dlužníka
4. Vyhodnocení řešení oddlužení fyzických osob
5. Závěr

Seznam použité literatury

Seznam zkratek

Prohlášení o využití výsledků diplomové práce

Seznam příloh

Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

BŘEZINOVÁ, Hana. *Ekonomické aspekty insolvenčního zákona*. Praha: BOVA POLYGON, 2009. 200 s. ISBN 978-80-7273-159-6.

KOLEKTIV AUTORŮ. *Insolvenční praxe v České republice v období 2008-2013*. Praha: C. H. Beck, 2013. 160 s. ISBN 978-80-7400-497-1.

MARŠÍKOVÁ, Jolana. *Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele: příručka zejména pro neprávnický*. 3. vyd. Praha: Linde, 2014. 496 s. ISBN 978-80-7201-939-7.

Formální náležitosti a rozsah diplomové práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí diplomové práce: **doc. Ing. Dagmar Bařinová, Ph.D.**

Datum zadání: 18.11.2016

Datum odevzdání: 21.04.2017

Ing. Jana Hakalová, Ph.D.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Zdeněk Zmeškal
děkan fakulty

Prohlašuji, že jsem celou práci, včetně všech příloh, vypracovala samostatně. Přílohy č. 1 a 4, mi dané k dispozici jsem doplnila.

V Ostravě: 21. 4. 2017

.....
Bc. Lucie Valášková

Obsah

1. Úvod	5
2. Charakteristika úpadku a způsoby jeho řešení	7
2.1 Procesní subjekty	7
2.1.1 Insolvenční soud	8
2.1.2 Dlužník.....	9
2.1.3 Věřitelé.....	9
2.1.4 Věřitelské orgány	10
2.1.5 Insolvenční správce.....	12
2.1.6 Státní zastupitelství	15
2.1.7 Likvidátor.....	15
2.2 Úpadek.....	16
2.3 Způsoby řešení úpadku	18
2.3.1 Konkurs.....	19
2.3.2 Reorganizace.....	20
2.3.3 Zvláštní způsob řešení úpadku.....	20
2.3.4 Oddlužení.....	21
3. Proces oddlužení a jeho dopady na dlužníka	23
3.1 Přípravná fáze	23
3.1.1 Návrh na povolení oddlužení.....	25
3.2 Fáze řízení.....	28
3.2.1 Zahájení insolvenčního řízení.....	29
3.2.2 Projednání insolvenčního návrhu soudem	31
3.2.3 Rozhodnutí o úpadku	32
3.2.4 Přezkumné jednání a schůze věřitelů.....	34
3.2.5 Oddlužení ve formě splátkového kalendáře.....	34
3.2.6 Oddlužení ve formě zpeněžení majetkové podstaty	36
3.2.7 Osvobození dlužníka od dluhů	37

3.3	Ekonomické a sociální dopady oddlužení	38
4.	Vyhodnocení řešení oddlužení fyzických osob	41
4.1	Oddlužení v roce 2016.....	42
4.2	Analýza oddlužení u fyzických osob.....	43
4.2.1	Analýza dlužníků podle stavu řízení a způsobu řešení úpadku	43
4.2.2	Analýza dlužníků podle pohlaví a věku.....	45
4.2.3	Rodinný stav dlužníků a počet vyživovaných osob.....	47
4.2.4	Analýza dlužníků podle výše jejich majetku	49
4.2.5	Analýza dlužníků podle výše jejich závazků	50
4.2.6	Analýza dlužníků podle jejich příjmů.....	52
4.2.7	Problematika darů v insolvenčním řízení	53
4.2.8	Problematika bankovních a nebankovních společností	55
4.2.9	Analýza dlužníků dle charakteru věřitelů	55
4.3	Vyhodnocení a srovnání analýzy.....	58
5.	Závěr	59
	Seznam použité literatury	61
	Seznam zkratk.....	65
	Prohlášení o využití výsledků diplomové práce	
	Seznam příloh	
	Přílohy	

1. Úvod

Cílem diplomové práce je poskytnout přehled o způsobech řešení úpadku v České republice a zároveň přiblížit problematiku oddlužení fyzických osob se zaměřením na analýzu a vyhodnocení průběhu insolvenčních řízení u vybraných dlužníků v úpadku.

V České republice přibývá domácností, které financují své výdaje finančními prostředky získanými z úvěrů. Banky mají stanoveny zpravidla striktnější podmínky pro získání úvěrů jako je např. prokázání příjmu žadatele o úvěr. Na trhu však existuje i řada nebankovních společností zabývajících se poskytováním úvěrů prakticky bez omezení, avšak s vyšším úrokem či poplatky. Klienti takových společností velmi často přestávají splácet své závazky a mohou se ocitnout v úpadku a poté žádat insolvenční soud o povolení oddlužení. Od roku 2008, kdy začal platit zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), se počet podaných návrhů na povolení oddlužení pohyboval okolo 3 500 a ve srovnání s nejnovějšími daty z roku 2016 se počet zvýšil sedminásobně, tedy na téměř 26 500 návrhů. Vzhledem k uvedeným okolnostem je problematika oddlužení stále aktuální a vhodná pro zpracování diplomové práce.

Diplomová práce je rozdělena na teoretickou část, kde bude vymezena základní charakteristika úpadku včetně způsobu jeho řešení a také procesní subjekty vystupující v insolvenčním řízení, poté bude přiblížen proces oddlužení od přípravné fáze až po osvobození dlužníka od dluhů. Dále se teoretická část bude zabývat sociálními a ekonomickými dopady oddlužení. Praktická část bude zpracována z informací zveřejněných v insolvenčním rejstříku a bude se týkat vybraného vzorku dlužníků. Ze zjištěných údajů budou vytvořeny grafy a tabulky a ty následně detailněji analyzovány.

První kapitola se bude zabývat základní charakteristikou úpadku a procesními subjekty vystupujícími v insolvenčním řízení. Dále budou vymezeny způsoby řešení úpadku včetně zvláštního způsobu řešení, jež se týká především finančních institucí a váží se k němu jistá specifika. V druhé kapitole bude představen proces oddlužení fyzických osob od přípravné fáze, kdy se sepisuje návrh na povolení oddlužení, poté následuje fáze řízení, během níž se zahajuje insolvenční řízení a následně insolvenční soud projednává insolvenční návrh a vydává rozhodnutí o úpadku. Po zmíněných úkonech se koná přezkumné jednání a schůze věřitelů, kde se přezkoumávají přihlášené pohledávky. Oddlužení může probíhat dvěma způsoby a to plněním splátkového kalendáře nebo zpeněžením majetkové podstaty. Dlužníci, kteří splní podmínky pro oddlužení stanovené insolvenčním zákonem, požádají insolvenční

soud o osvobození od placení zbylých dluhů a tím je insolvenční řízení ukončeno. V závěru teoretické části budou postihnuty ekonomické a sociální dopady na dlužníky nacházející se v oddlužení. V úvodu praktické části bude přiblížena situace zadlužení českých domácností a také vývoj počtu podaných insolvenčních návrhů od roku 2008 do roku 2016. Následovat bude analýza oddlužení fyzických osob, která bude provedena na vybraném vzorku dlužníků. Veškeré údaje budou zjišťovány z dokumentů zveřejněných v insolvenčním rejstříku a ty následně zpracovány do grafů a tabulek a ty dále interpretovány.

V současné době dochází k novelizaci insolvenčního zákona, která má lidem nacházející se v dluhové pasti zpřístupnit jejich oddlužení. Odhaduje se, že v České republice se nachází až 655 000 lidí a řada z nich nespĺňuje podmínky oddlužení formou splátkového kalendáře, tedy existuje velmi malá pravděpodobnost, že se svých dluhů zbaví. Dlužníci s nedostatečnými příjmy mohou žádat o oddlužení, avšak pouze zpeněžením majetkové podstaty, což je likvidační způsob řešení. Novela by měla přinést nové, mírnější podmínky pro splnění oddlužení, kdy je původní podmínka, tedy splacení alespoň 30 % závazků dlužníka během 5 let zachována, dále se oddlužení bude považovat za splněné, pokud dlužník během 3 let splatí alespoň 50 % svých závazků nebo během 7 let dlužník splatí tolik, kolik bude moci, za předpokladu, že bude pracovat a dluh nebude vyšší než 2,2 mil. Kč.

V diplomové práci budou využity metody jako analýza, komparace a pozorování.

2. Charakteristika úpadku a způsoby jeho řešení

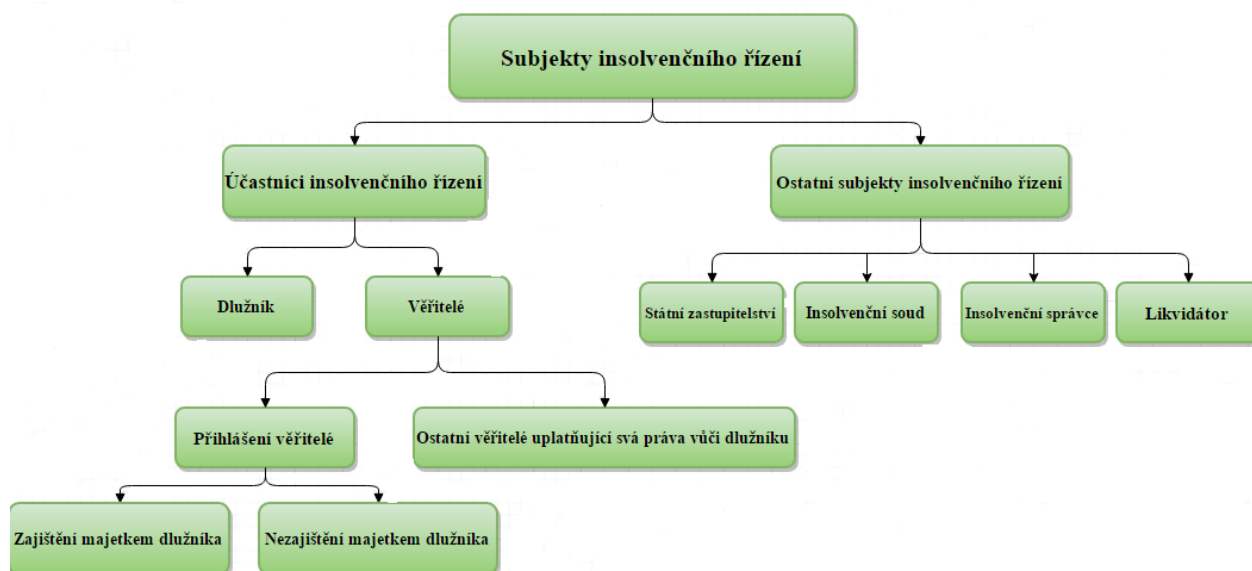
„Jedním z podstatných rizik každého subjektu je riziko hrozícího úpadku nebo úpadku, a to ať se jedná o fyzickou nebo právnickou osobu (Březinová, 2009, s. 9).“ Úpadek lze definovat pojmem bankrot, který vyjadřuje neschopnost dlužníka uhradit své závazky několika věřitelům. V minulosti byla problematika úpadků řešena zákonem č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád a poté zákonem, jež vydalo Federální shromáždění, č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání. Od 1. ledna 2008 se danou oblast v České republice upravuje **zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení**, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „insolvenční zákon“), který nahradil předešlý zákon č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání.

V minulosti se problematikou úpadků zabýval zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád. Nyní je to insolvenční zákon, ale občanského soudního řádu se také hojně využívá a to především u insolvenčního řízení a u incidenčních sporů. Incidenční spory jsou definované insolvenčním zákonem v ustanovení § 159 odst. 1 a jsou vyvolané při zahájení insolvenčního řízení. Může se jednat např. o spory týkající se náplně majetkové podstaty daného dlužníka resp. vyloučení některého majetku, spory týkající se přihlášených pohledávek (pravost, výše, pořadí) aj. Podmínkou je, že se vždy incidenčního sporu musí účastnit insolvenční správce a to buď na straně žalobce, nebo žalovaného.

2.1 Procesní subjekty

V průběhu insolvenčního řízení vystupuje řada subjektů, které insolvenční zákon označuje za **tzv. procesní subjekty**, jimiž se zabývá hlava II, ustanovení § 9. Jsou to všechny osoby a instituce, které mají v probíhajícím řízení nějaká práva a povinnosti, avšak procesní subjekty nelze zaměňovat s účastníky řízení, kteří jsou omezeně způsobilí disponovat insolvenčním návrhem a tudíž se jedná o užší pojem. Insolvenční zákon za účastníky insolvenčního řízení považuje dlužníka a veškeré věřitele, kteří se domáhají svého práva vůči dlužníkovi a jedná-li se o incidenční spory, pak jsou účastníci žalobce a žalovaný. Problematiku účastníků řízení podrobněji řeší díl 2 v § 14 - § 17 insolvenčního zákona. Na níže uvedeném **obrázku 2.1** jsou znázorněny všechny subjekty insolvenčního řízení s rozdělením na účastníky insolvenčního řízení a na ostatní subjekty insolvenčního řízení.

Obrázek 2.1: Schéma subjektů insolvenčního řízení

Zdroj: Kolektiv autorů¹, 2012, s. 40, upraveno

Insolvenční zákon však za procesní subjekty považuje:

- insolvenční soud,
- dlužníka,
- věřitele uplatňující práva vůči dlužníkovi,
- insolvenčního nebo další správce,
- státního zastupitelství²,
- likvidátora dlužníka.

2.1.1 Insolvenční soud

Soud, u něhož probíhá insolvenční řízení se označuje jako insolvenční. Tato instituce vydává rozhodnutí podle insolvenčního zákona a také je jejím úkolem dohlížet nad činností ostatních procesních subjektů popř. smí rozhodovat o záležitostech, které se uvedených subjektů týkají (např. stanovení povinností souvisejících s činností subjektů, nebo dohlíží na činnost insolvenčních správců tím, že zkoumá jeho zprávy o vysvětlení postupu, které si sám vyžádal atd.). Ve veškerých insolvenčních řízeních a incidenčních sporech insolvenční soud

¹ Kolektiv autorů. *Insolvenční právo v teorii a praxi*. Brno: Masarykova univerzita, 2012. ISBN 978-80-210-6038-8.

² Státnímu zastupitelství je povoleno vstoupit do již zahájeného insolvenčního řízení a to i do incidenčních sporů a moratoria.

vystupuje v prvním stupni jako jediný a proto se označuje za tzv. samosoudce. Samotný insolvenční soud si může zřídit asistenta soudce, jehož náplní práce je vykonávat určené úkony, kterými ho pověřil soudce insolvenčního soudu.

Konkrétně, pokud se jedná o první stupeň řízení, se vždy insolvenčním soudem rozumí krajský soud. V případě dlužníka jako fyzické osoby nepodnikatele je to místně příslušný krajský soud, ve kterém má dlužník trvalý pobyt nebo úmysl se zde trvale zdržovat. Obdobná pravidla se použijí i u dlužníků – podnikatelů, kde se insolvenční soud určuje dle krajského soudu, kde se nachází místo jeho podnikání popř. neexistuje-li takové místo, rozhoduje místo dlužníkovy bydliště. Je-li dlužníkem právnická osoba určující je její sídlo. „*Insolvenčním soudem je i příslušný vrchní soud, pokud rozhoduje o odvolání, a Nejvyšší soud ČR, pokud rozhoduje o dovolání v insolvenční věci (Maršíková, 2015, s. 13)*“.

2.1.2 Dlužník

Do pozice dlužníka se může dostat jak fyzická osoba podnikající i nepodnikající, tak i právnické osoby. Insolvenční zákon vymezuje v § 6 odst. 1 skupinu subjektů, na kterou tento zákon nevztahuje. Jedná se např. o stát, Českou národní banku, územní samosprávné celek, Všeobecnou zdravotní pojišťovnu ČR, veřejnou vysokou školu atd. Dále není možná aplikace zmíněného zákona v případě finančních institucí (s výjimkou obchodníků s cennými papíry) a to během doby, kdy mají na provoz svých činností udělenou platnou licenci či povolení dle zvláštních předpisů. Obdobně to platí u zdravotních pojišťoven v době, kdy jsou nositeli povolení k výkonu veřejného zdravotního pojištění a v období konání voleb u politických stran a hnutí.

2.1.3 Věřitelé

Jednotliví věřitelé mají v průběhu oddlužení stejná práva a povinnosti a v zásadě platí, že jeden věřitel nemůže být upřednostňován před jiným, což znamená, že všichni mají rovné postavení. Klíčové pro rozdělení věřitelů je charakter jejich pohledávek, který má vliv na jejich odlišné postavení a způsob uspokojování pohledávek. Pohledávky se dělí na zajištěné a nezajištěné. Přesto stále platí, má-li dlužník více věřitelů, kteří spadají do stejné kategorie, jejich postavení je rovné. V průběhu insolvenčního řízení by se mělo dbát na rychlé, hospodárné a co nejvyšší uspokojení věřitelů. To je prováděno poměrně podle výše pohledávek.

„Zajištěným věřitelem je věřitel, jehož pohledávka je zajištěna majetkem, který náleží do majetkové podstaty, a to nejčastěji zástavním právem, zadržovacím právem či zajišťovacím převodem práva (Maršíková, 2015, s. 22)“. Za zajištěné věřitele jsou také považováni ti, kteří disponují vykonatelnými pohledávkami na náhradu škody nebo nemajetkové újmy, kterou způsobil dlužník, a zároveň byl předmět zajištění zajištěn v průběhu trestního řízení. Takový věřitel svou pohledávku přihlásí do insolvenčního řízení na předepsaném formuláři, kde je nutné označit, že se jedná o zajištěnou pohledávku. Poté se zpeněží majetek, který je zajištěn a z tohoto výtěžku je věřitel uspokojován.

Naproti tomu nezajištěným věřitelem se rozumí osoba, která vůči dlužníkovi má pohledávku, která není zajištěna majetkem spadajícím do majetkové podstaty. Takový věřitel také přihlašuje svou pohledávku do insolvenčního řízení na odpovídajícím formuláři, ale označí ji za nezajištěnou. K uspokojování nezajištěné pohledávky dochází podle formy řešení úpadku. Je-li úpadek dlužníka řešen oddlužením pomocí splátkového kalendáře, věřitel má nárok na uhrazení minimálně 30 % z hodnoty³ jeho přihlášené pohledávky. Druhá varianta nastává při řešení úpadku zpeněžením majetkové podstaty, kdy jsou věřitelé uspokojováni z výtěžku v poměru odpovídající velikosti jejich pohledávek, avšak z tohoto výtěžku musí být provedena úhrada nákladů na insolvenční řízení.

2.1.4 Věřitelské orgány

Insolvenční zákon v ustanovení § 46 vymezuje věřitelské orgány, jimiž jsou schůze věřitelů a věřitelský výbor nebo zástupce věřitelů.

Za vrcholný orgán se považuje **schůze věřitelů**. Mezi její pravomoci, které vykonává, se řadí volba věřitelského výboru (po rozhodnutí úpadku), dále pak oprávnění odvolat z funkce insolvenčního správce a ustanovit jiného⁴. U podnikatelských subjektů (fyzických osob podnikajících a právnických osob) může také schůze věřitelů přijmout rozhodnutí o řešení úpadku, ale pouze za předpokladu, že by úpadek mohl být řešen formou konkursu i reorganizací. *„V případě řešení úpadku oddlužením schůze věřitelů volí formu oddlužení, tedy zda bude oddlužení provedeno ve formě splátkového kalendáře či zpeněžením majetkové podstaty (Maršíková, 2015, s. 130)“.* Schůzi věřitelů svolává insolvenční soud v případě,

³ Novela insolvenčního zákona přinese nové podmínky pro splnění oddlužení, které jsou detailněji vysvětleny v kapitole 3.1 této diplomové práce.

⁴ K odvolání insolvenčního správce může dojít pouze na první schůzi, která se svolává v rozhodnutí o úpadku dlužníka.

že mu to ukládá insolvenční zákon, z vlastní iniciativy nebo na návrh insolvenčního správce, pokud je nutno rozhodnout o dalších krocích v insolvenčním řízení. O svolání schůze věřitelů mohou požádat i sami věřitelé (soud žádosti vyhoví v případě, že je podán alespoň dvěma věřiteli, kteří mají dohromady nejméně 1/10 všech přihlášených pohledávek). Schůze musí být svolána nejpozději do 30 dnů od podání žádosti, není-li v žádosti uveden pozdější termín, pokud však věřitel podá opakovaně nedůvodně návrh na svolání schůze, mohou ostatní věřitelé požádat o úhradu nákladů, které jim vznikly v souvislosti s účastí na schůzi. Takovému věřiteli uloží insolvenční soud zaplatit paušální částku na náhradu nákladů spojených s projednáním nedůvodného návrhu na svolání schůze věřitelů ve výši 5 000 Kč (částka je příjmem státu a nelze ji prominout). Schůze je veřejná a koná se v budově insolvenčního soudu (v případě účasti značného počtu věřitelů se může konat i jinde). Místo konání je uvedeno ve vyhláše o jejím svolání. Svou vůli vyjadřuje věřitelská schůze hlasováním (hlasování upravuje zákon). Insolvenční zákon v ustanovení § 49 určuje způsob hlasování věřitelů a to tak, že věřitelům náleží takový počet hlasů, který odpovídá každé koruně pohledávky přihlášené do insolvenčního řízení, z toho vyplývá, že věřitelé mají při hlasování různé síly. Není přípustné počítání hlasů podle počtu hlasujících věřitelů.

Mezi hlavní úkoly **věřitelského výboru** patří ochrana společného zájmu věřitelů a spolupráce s insolvenčním správcem, aby došlo k naplnění účelu insolvenčního řízení. V insolvenčním řízení, které má více než 50 přihlášených věřitelů je schůze věřitelů povinna ustanovit věřitelský výbor. Mezi kompetence věřitelského výboru se řadí např. dohled a podpora insolvenčního správce, schvalování hotových výdajů a nákladů insolvenčního správce, možnost nahlížet do účetnictví či evidence, dále i do písemností dlužníka a výbor je také oprávněn k podávání návrhů k insolvenčnímu soudu, jež souvisí s průběhem insolvenčního řízení nebo s uložením procesních sankcí. Obecně platí, že další specifitější oprávnění věřitelského výboru vyplývají z jednotlivých ustanovení insolvenčního zákona s ohledem na formu řešení úpadku. Při oddlužení nejsou přiznány žádné jiné speciální kompetence, avšak provádí-li se oddlužení formou zpeněžením majetkové podstaty, jsou kompetence věřitelského výboru obdobné jako při konkursu (např. možnost vyžádat si znalecké ocenění majetkové podstaty od insolvenčního správce, uděluje souhlas insolvenčnímu správci o vyjmutí věci, práva, pohledávky či jiné majetkové hodnoty z majetkové podstaty, jež nemohou sloužit k uspokojení věřitelů, aj.). Věřitelský výbor může mít nejméně 3 a maximálně 7 členů a o jeho velikosti rozhoduje schůze věřitelů. Členové jsou voleni na první schůzi věřitelů a vybírá se z řad věřitelů, kteří přihlásili svou pohledávku

do insolvenčního řízení. Kandidáty navrhuje zvláště zajištění a nezajištění věřitelé, kdy musí být dodrženo pravidlo, že alespoň polovina věřitelského výboru musí být tvořena kandidáty nezajištěných věřitelů. Dále při volbě platí, že o kandidátech, kteří byli navrženi nezajištěnými věřiteli, hlasují právě nezajištění věřitelé. V případě zajištěných věřitelů to platí obdobně. Také existuje tzv. prozatímní věřitelský výbor, jehož kompetence jsou shodné s řádným věřitelským výborem, rozdíl je pouze v tom, že do jeho složení zasahuje insolvenční soud. K této situaci může dojít v např. případě, kdy schůze věřitelů nezvolila řádný věřitelský výbor, a tedy dočasně⁵ musí být ustanoven výbor prozatímní.

V insolvenčním řízení, kde je přihlášeno méně, než 50 věřitelů není potřeba ustanovovat věřitelský výbor, ale postačí zvolit **zástupce věřitelů** a jeho náhradník. Kompetence zástupce věřitelů a věřitelského výboru jsou shodné. „*Pokud schůze věřitelů neustanoví věřitelský výbor nebo zástupce věřitelů (protože se věřitelé na schůzi vůbec nedostaví nebo protože přítomní věřitelé kandidovat odmítnou), vykonává funkci věřitelského orgánu insolvenční soud (Maršíková, 2015, s. 142)*“.

2.1.5 Insolvenční správce

Jedním z významných procesních subjektů v oblasti insolvenčních řízení je bezesporu insolvenční správce, jimž se může stát fyzická osoba⁶ s oprávněním k výkonu činnosti insolvenčního správce. Na osobu správce jsou kladeny určité požadavky, aby řízení proběhlo rychle a v souladu se zákonem. Insolvenční správci v České republice se řídí zákonem č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o insolvenčních správcích“), který jim ukládá povinnost zřídit si povolení k výkonu činnosti. Správce je poté zapsán do seznamu insolvenčních správců vedený u Ministerstva spravedlnosti ČR a tímto okamžikem může být ustanoven pro určité insolvenční řízení. „*Bezúhonnost a plná způsobilost k právním úkonům jsou základními podmínkami pro získání oprávnění k výkonu činnosti insolvenčního správce (Kolektiv autorů, 2012, s. 60)*“. Ze zákona o insolvenčních správcích plynou další podmínky, jež musí správci splnit, aby jim bylo vydáno povolení k výkonu činnosti, jedná se o:

⁵ Prozatímní věřitelský výbor zaniká v okamžiku zvolení řádného věřitelského výboru.

⁶ Insolvenčním správcem může být i veřejná obchodní společnost, zahraniční obchodní společnost nebo zahraniční sdružení, poskytují-li stejné záruky ručení společníků jako v. o. s. a byly založené podle práva některého z členských států Evropské unie či členských států Dohody o evropském hospodářském prostoru a disponují oprávněním k výkonu insolvenčního správce.

- nutnost insolvenčního správce mít vysokoškolské vzdělání alespoň v magisterském studijním programu a to na vysoké škole v členském státě,
- povinnost úspěšně vykonat zkoušku insolvenčního správce,
- výkon odborné praxe v minimální délce 3 roky v oblasti, jenž souvisí s činností insolvenčního správce, především se jedná o oblast práva, ekonomie, daňového poradenství, účetnictví, auditu či řízení společnosti,
- uzavření smlouvy o pojištění odpovědnosti za škodu, která v souvislosti s výkonem funkce insolvenčního správce může vzniknout,
- splnění podmínky k výkonu citlivé činnosti a to podle zákona o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti,
- povinnost úhrady správního poplatku ministerstvu spravedlnosti, který se váže k zápisu do seznamu insolvenčních správců a jeho výše odpovídá 5 000 Kč.

Insolvenčního správce pro konkrétní insolvenční řízení ustanovuje insolvenční soud a to nejpozději do rozhodnutí o úpadku. Předseda insolvenčního soudu vybírá správce z příslušného seznamu insolvenčních správců podle pravidla uvedeného v § 25 odst. 2. Insolvenční správce vykonává povinnosti v průběhu insolvenčního řízení, které mu ukládá insolvenční zákon, zvláštní předpis a insolvenční soud svým rozhodnutím. Dále je také odpovědný za škodu vůči dlužníkovi, věřitelům popřípadě dalším osobám.

Správce je v průběhu insolvenčního řízení považován za výkonný subjekt, protože vykonává řadu činností, jenž lze rozdělit na obecné (ty správce musí vykonat vždy) a na ty, které mají návaznost na způsob řešení úpadku dlužníka. Také zajišťuje přezkoumání přihlášených pohledávek a následně k němu vydává své stanovisko na přezkumném jednání a také vytváří soupis majetkové podstaty.

Odměna insolvenčnímu správci náleží za výkon jeho funkce a to v souladu s vyhláškou č. 313/2007 Sb., o odměně insolvenčního správce, o náhradách jeho hotových výdajů, o odměně členů a náhradníků věřitelského výboru a o náhradách jejich nutných výdajů (dále jen „vyhláška o odměně insolvenčního správce“). Výše odměny se odvíjí od způsobu řešení úpadku, např. při řešení úpadku oddlužením formou plnění splátkového kalendáře se stanovuje paušální částkou za každý měsíc trvání schváleného oddlužení a to ve výši **750 Kč bez DPH** resp. při společném oddlužení manželů pak **1 125 Kč bez DPH**. Také má insolvenční správce nárok na odměnu a náhradu hotových výdajů. *„Zdrojem odměny a hotových výdajů správce je předně majetková podstata úpadce, sekundárně zálohy*

na náklady insolvenčního řízení, pakliže není uspokojení z těchto zdrojů možné (i kdyby jen z části), hradí je stát (Kolektiv autorů, 2012, s. 73).“ Úhrada nákladů státem je možná jen do výše 50 000 Kč. Každý správce má povinnost vyúčtovat si svou odměnu i hotové výdaje. Za hotové výdaje jsou považovány náhrady cestovních výdajů (řídí se zákonem č. 262/ 2006 Sb., zákoník práce), dále pak telekomunikační poplatky, poštovné, opisy a kopie, které jsou hrazeny v prokázané výši (maximálně však do výše 5 % odměny správce) a ostatní hotové výdaje se také hradí v prokázané výši (maximálně do hodnoty odpovídající ceně obvyklé v době a místě, kdy takové výdaje vznikly). Při oddlužení plněním splátkového kalendáře je náhrada hotových výdajů stanovena ve výši **150 Kč bez DPH** (u společného oddlužení manželů na **225 Kč bez DPH**) za každý měsíc trvání povoleného oddlužení. Celkově tedy insolvenčnímu správci náleží odměna při řešení dlužníkovy úpadku oddlužením ve výši **900 Kč bez DPH** (tj. **1 089 Kč včetně DPH**) a při společném oddlužení manželů pak **1 350 Kč bez DPH** (tj. **1 634 Kč včetně DPH**).

Podle nového návrhu zákona, kterým se mění insolvenční zákon, bude mít insolvenční správce nárok na odměnu z počtu přezkoumaných přihlášek pohledávek (v případě oddlužení) na **25 %** výše stanovené prováděcím právním předpisem pro odměnu z počtu přezkoumaných přihlášených pohledávek v konkursu.

Řeší-li se úpadek dlužníka oddlužením formou zpeněžení majetkové podstaty, při výpočtu odměny se postupuje stejným způsobem, který platí pro konkurs, avšak výše odměny musí dosahovat **alespoň 45 000 Kč**. Celková odměna se vypočte jako součet:

- příslušné procentní sazby podle **tabulky č. 2.1**, z výtěžku ze zpeněžení jednotlivého předmětu zajištění⁷ (platí pro **zajištěné věřitele** a jejich pohledávky),
- částky, která je získána z výtěžku zpeněžení, jíž si mezi sebe dělí **nezajištění věřitelé** a to podle **tabulky č. 2.2**.

⁷ Za jednotlivý předmět zajištění se považuje i funkční celek skládající se ze souboru věcí, práv nebo majetkových hodnot.

Tabulka 2.1: Stanovení odměny insolvenčního správce z výtěžku zpeněžení předmětu zajištění

Hodnota výtěžku zpeněžení	Příslušná sazba
0 - 1 mil. Kč	9 %
od 1 mil. Kč do 10 mil. Kč	90 000 Kč + 4 % z částky přesahující 1 mil. Kč
od 10 mil. Kč do 50 mil. Kč	450 000 Kč + 3 % z částky přesahující 10 mil. Kč
od 50 mil. Kč do 500 mil. Kč	1 650 000 Kč + 2 % z částky přesahující 50 mil. Kč
od 500 mil. Kč	10 650 000 Kč + 1 % z částky přesahující 500 mil. Kč

Zdroj: vyhláška č. 313/2007 Sb., o odměně insolvenčního správce, upraveno

Tabulka 2.2: Stanovení odměny insolvenčního správce z výtěžku zpeněžení náležití nezajištěným věřitelům

Hodnota výtěžku zpeněžení	Příslušná sazba
0 - 500 000 Kč	25 %
od 500 000 Kč do 1 mil. Kč	125 000 Kč + 20 % z částky přesahující 500 000 Kč
od 1 mil. Kč do 5 mil. Kč	225 000 Kč + 15 % z částky přesahující 1 mil. Kč
od 5 mil. Kč do 10 mil. Kč	825 000 Kč + 13 % z částky přesahující 5 mil. Kč
od 10 mil. Kč do 50 mil. Kč	1 475 000 Kč + 10 % z částky přesahující 10 mil. Kč
od 50 mil. Kč do 100 mil. Kč	5 475 000 Kč + 5 % z částky přesahující 50 mil. Kč
od 100 mil. Kč do 250 mil. Kč	7 975 000 Kč + 1 % z částky přesahující 100 mil. Kč
od 250 mil. Kč	9 475 000 Kč + 0,5 % z částky přesahující 250 mil. Kč

Zdroj: vyhláška č. 313/2007 Sb., o odměně insolvenčního správce, upraveno

2.1.6 Státní zastupitelství

Dalším procesním subjektem v insolvenčním řízení je státní zastupitelství. „Pro účely insolvenčního řízení bude z pohledu případné účasti státního zastupitelství zřejmě nutné posuzovat zejména okolnosti konkrétního případu, z jehož projednávání mohou vyplynout skutečnosti vypovídající o páčání trestné činnosti (Kolektiv autorů⁸, 2012, s. 80).“ Typická účast státního zastupitelství je především v insolvenčních řízeních větších podnikatelských subjektů.

2.1.7 Likvidátor

Problematika likvidátora dlužníka je upravena v ustanovení § 70 insolvenčního zákona. Likvidátor jedná za dlužníka a vykonává svou působnost a to v rozsahu, v jakém

⁸ Kolektiv autorů. *Insolvenční právo v teorii a praxi*. Brno: Masarykova univerzita, 2012. ISBN 978-80-210-6038-8.

nepřešla na insolvenčního správce, dále je také povinný být v součinnosti v insolvenčním správcem. Podle § 70 odst. 3 má likvidátor nárok na náhradu nutných výdajů a na odměnu v přiměřené výši, kterou určuje insolvenční soud na návrh insolvenčního správce.

2.2 Úpadek

Definice úpadku je zakotvena v § 3 odst. 1 insolvenčního zákona. Charakteristickým znakem úpadku u dlužníků je několik věřitelů (alespoň 2) a také lze úpadek rozlišit na dvě formy a to **platební neschopnost a předlužení**. Roli nehraje ani výše závazků vůči věřitelům a není ani nezbytné, aby hodnota závazků byla přesně vyčíslena, dostačující je pouhá jejich existence. Z pohledu věřitele, jež eviduje pohledávky vůči dlužníkům, není nutné, aby byly takové pohledávky vykonatelné, tzn. přiznané pravomocným rozhodnutím soudu nebo správního orgánu.

Dlužník se dostává do tzv. **platební neschopnosti** (také se někdy tento typ úpadku označuje jako cash – flow insolvency, jelikož ho lze zjistit z přehledu finančních toků), pokud má více věřitelů a peněžité závazky, které jsou více než 30 dnů po splatnosti a dlužník není schopen takové závazky uhradit. Neschopnost plnění peněžitých závazků dlužníka nastává tehdy, pokud jsou platby závazků pozastaveny, nebo nejsou-li plněny po dobu delší 3 měsíců po splatnosti, nelze je uspokojit výkonem rozhodnutí či exekucí nebo nepředloží-li dlužník seznam majetku, pohledávek, závazků, zaměstnanců a jiných listin dokládající úpadek nebo hrozící úpadek.

Právnícké osoby a podnikající fyzické osoby se mohou dostat do úpadku, pokud jsou **předlužení**. Insolvenční zákon v § 3 odst. 3 vymezuje předlužení dlužníka v případě, kdy existuje více věřitelů a celková hodnota závazků je vyšší než hodnota dlužníkovy majetku. „V případě dlužníka – spotřebitele se na rozdíl od dlužníka – podnikatele předlužení za stav úpadku nepovažuje (Maršíková, 2009, s. 27)“. Insolvenční návrh podává výhradně dlužník, jelikož pouze on může správně vyhodnotit svou majetkovou situaci i možnost dále pokračovat v podnikání. V současnosti převládají insolvenční návrhy na zjištění úpadku v podobě platební neschopnosti i přesto, že u dlužníka byly naplněny podmínky jak pro předlužení, tak i pro platební neschopnost.

„*Insolvenční zákon poskytuje dlužníku možnost řešit svoji finanční situaci ještě předtím, než u něj nastane stav úpadku (Kolektiv autorů⁹, 2012, s. 30)*“. Předpokládá-li se, že dlužník nebude schopen v budoucnu dostát svým peněžním závazkům řádně a včas, lze tuto situaci označit jako **hrozící úpadek**, který je upraven v § 3 odst. 4 insolvenčního zákona. Smyslem definování hrozícího úpadku je ochrana dlužníka před hrozícím rizikem a také snaha o eliminaci nákladů na insolvenční řízení. Čím dříve dlužník podá návrh na zahájení insolvenčního řízení, tím mají věřitelé větší šanci na vyšší uspokojení svých pohledávek.

Je-li insolvenční řízení zahájeno, jsou s ním spojeny následující účinky, které jsou vymezeny v § 109 odst. 1 insolvenčního zákona:

- pohledávky a jiná práva týkající se majetkové podstaty, které lze uplatnit přihláškou nemohou být uplatněny žalobou,
- právo na uspokojení ze zajištění se vztahuje k majetku ve vlastnictví dlužníka popř. k majetku, který je předmětem majetkové podstaty lze nově nabýt a uplatnit pouze za podmínek, které stanoví insolvenční zákon, stejná pravidla se použijí i při zřízení soudcovského zástavního práva a exekutorského zástavního práva na nemovitostech, pokud byly navrženy po zahájení insolvenčního řízení,
- výkon rozhodnutí nebo exekuci na majetek ve vlastnictví dlužníka nebo na majetek, který tvoří součást majetkové podstaty nařídít i zahájit lze, avšak není možné je provést, jedná-li se o pohledávky za majetkovou podstatou či pohledávky postavené na roveň majetkové podstaty lze provádět a vést výkon rozhodnutí či exekuci, která se vztahuje k majetku náležící do majetkové podstaty, avšak insolvenční soud musí k tomu vydat rozhodnutí,
- nestanoví-li se jinak, exekuci a výkon rozhodnutí se proti povinnému nařizovat, zahajovat a provádět může,
- „*nelze uplatnit dohodou věřitele a dlužníka založené právo na výplatu srážek ze mzdy nebo jiných příjmů, s nimiž se při výkonu rozhodnutí nakládá jako se mzdou nebo platem (insolvenční zákon, § 109 odst. 1, písm. d)*“.

⁹ Kolektiv autorů. *Insolvenční právo v teorii a praxi*. Brno: Masarykova univerzita, 2012. ISBN 978-80-210-6038-8.

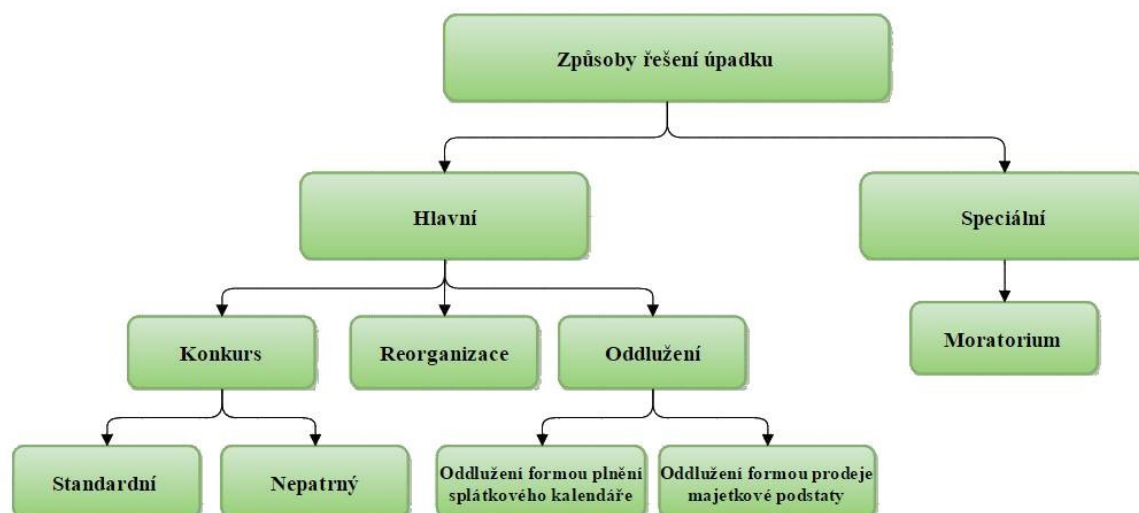
2.3 Způsoby řešení úpadku

Situace dlužníka nacházejícího se v úpadku nebo v hrozícím úpadku lze v insolvenčním řízení vyřešit několika způsoby, které jsou vymezeny v § 4 odst. 1 insolvenčního zákona. Jedná se o:

- konkurs,
- reorganizaci,
- o zvláštní způsob řešení úpadku týkající se specifických subjektů popř. případů, které stanoví insolvenční zákon a
- oddlužení.

Řešení úpadku konkursem, reorganizací a oddlužením se označují za hlavní, klasické, běžné řešení úpadku. Jednotlivé způsoby lze znázornit **obrázkem č. 2.2** uvedeném níže. Insolvenční zákon se odděleně zabývá problematikou konkursu, jehož úprava je zakotvena v části druhé, hlava I. Následující části jsou určeny pro řešení úpadku reorganizací (hlava II) a také oddlužením (hlava III). Zvláštní způsob se použije na finanční instituce, mezi které se řadí banky, spořitelny a úvěrová družstva, pojišťovny, zajišťovny a další. V insolvenčním zákoně uvedenou problematiku řeší druhá část, hlava IV.

Obrázek 2.2: Způsoby řešení úpadku

Zdroj: Kolektiv autorů¹⁰, 2012, s. 140, upraveno

¹⁰ Kolektiv autorů. *Insolvenční právo v teorii a praxi*. Brno: Masarykova univerzita, 2012. ISBN 978-80-210-6038-8.

2.3.1 Konkurs

Konkursem lze řešit nepříznivou situaci dlužníka, který se nachází v úpadku. Jedná se v podstatě o uspokojení zjištěných pohledávek věřitelů výnosy ze zpeněžení majetkové podstaty dlužníka. „*Neuspokojené pohledávky nebo jejich části však po skončení konkursního řízení nezanikají a věřitelé jsou oprávněni k jejich dalšímu vymáhání za dlužníkem (Maršíková, 2009, s. 16)*“.

Rozhodne-li se dlužník o řešení úpadku konkursem, je nutné, aby nejprve podal návrh na prohlášení konkursu, který odešle na příslušný insolvenční soud¹¹ a ten rozhodne o povolení nebo zamítnutí. Rozhodnutí může být vydáno samostatně nebo ho lze spojit s rozhodnutím o úpadku a to v případě, že u dlužníka nelze přistoupit k řešení úpadku formou reorganizace nebo oddlužením. Návrh na prohlášení konkursu nemá příslušný formulář, který musí splňovat náležitosti dle § 104 insolvenčního zákona. Návrh dlužník označí jako návrh na zahájení insolvenčního řízení, poté uvede své jméno a příjmení, bydliště (popř. jinou adresu, na kterou se budou doručovat soudní písemnosti) a rodné číslo. Dále je nutné doložit veškeré skutečnosti, které dokazují, že se dlužník nachází v úpadku. Jedná se o uvedení jeho majetkové situace a jeho věřitelů, u kterých není schopen plnit své závazky. Také se v závěru návrhu uvede, že se dlužník rozhodl pro řešení úpadku právě konkursem, doplní se datum a podpis dlužníka, který musí být úředně ověřen. Chybí-li takto úředně ověřený podpis, příslušný insolvenční soud k návrhu na prohlášení konkursu nepřihlédne. Také může nastat situace, kdy insolvenční soud vyhodnotí návrh jako vadný, protože neobsahuje všechny náležitosti, je nesrozumitelný nebo neurčitý a tehdy lze takový návrh odmítnout i bez toho, aby soud dlužníka vyzval k odstranění takových vad. Dlužník může opět podat insolvenční návrh bez chyb, kterých se při minulém podání dopustil.

Ve většině případů dlužníci (fyzické osoby) řeší situaci úpadku oddlužením, jelikož je pro ně daleko šetrnější než konkurs, avšak nesplní-li dlužník podmínky, které umožňují řešení úpadku oddlužením, přistupuje se právě ke konkursu.

¹¹ Krajský soud, v jehož obvodu má dlužník trvalé bydliště nebo se v něm trvale zdržuje.

2.3.2 Reorganizace

Reorganizaci, jako formu řešení úpadku mohou využít pouze fyzické osoby – podnikatelé¹². Za podnikatele lze označit fyzickou i právnickou osobu. Při využití tohoto způsobu je výhodou, že podnikatel může pokračovat ve své podnikatelské činnosti, ale pouze omezeně v rámci tzv. reorganizačního plánu, jehož cílem je ozdravit provozní činnosti podniku a uspořádat vztahy mezi dlužníkem a jeho věřiteli. Podnikatelé, kteří se dostali do úpadku, musejí podat insolvenční návrh ihned poté, co se dozvěděli, resp. s řádnou pečlivostí měli dozvědět o úpadku. Jedná-li se o právnickou osobu, tento návrh podává její statutární orgán, a pokud je kolektivní, tak povinnost mají všichni členové oprávněni jednat samostatně za dlužníka. Konkrétně návrh na řešení úpadku reorganizací může podat dlužník, ale i přihlášený věřitel.

Způsob řešení úpadku reorganizací se využije především u větších podnikatelů provozujících své podniky, kdy dochází k úhradě závazků plněním reorganizačního plánu. Na podnikatele zároveň dohlíží věřitelský výbor a insolvenční správce, kteří kontrolují, zda je reorganizační plán plněn. *„Naplní-li dlužník reorganizační plán, tedy uhradí-li věřitelům uvedeným v reorganizačním plánu jejich pohledávky ve výši, jak z reorganizačního plánu vyplývají, je fakticky oddlužen (Maršiková, 2009, s. 37)“*. Po schválení reorganizačního plánu soudem všechny pohledávky¹³ vůči dlužníkovi zanikají a nahrazují je pohledávky ve schváleném reorganizačním plánu.

2.3.3 Zvláštní způsob řešení úpadku

Zvláštní způsob řešení úpadku se vztahuje na finanční instituce a jeho řešení se vyznačuje jistými specifiky oproti řešení úpadku u fyzických a právnických osob. Jedním z rozdílů je odlišný insolvenční správce, kdy úpadek finančních společností může řešit výlučně insolvenční správce se zvláštním povolením.

V rámci uvedeného zvláštního způsobu se navíc rozlišuje, zda se jedná o instituce finanční (úvěrové) nebo ostatní, kam se řadí společnosti obchodující s cennými papíry, investiční společnosti, investiční fondy, penzijní společnosti a fondy. Jistým specifickým u neúvěrových finančních institucí je hlavně skutečnost, že řešení úpadků vyžaduje výše zmíněného insolvenčního správce se zvláštním povolením, ale samotné řešení úpadku probíhá

¹² Podnikatelé při řešení úpadku využijí konkurs nebo reorganizaci.

¹³ Jedná se o pohledávky jak přihlášené tak nepřihlášené.

v režimu klasickém a ani není nutné, aby zaniklo jejich povolení k činnosti, což u zbylých finančních institucí je podmínkou.

Mezi nejvýznamnější změny v řešení úpadku finančních institucí oproti běžnému způsobu se řadí:

- nutnost zániku licence nebo povolení k činnosti, aby mohlo být zahájené insolvenční řízení,
- odlišná skupina osob, která je oprávněna podat insolvenční návrh na dlužníka, kdy kromě jeho samotného může návrh podat také věřitel a Česká národní banka¹⁴,
- řešení úpadku je povoleno pouze formou konkursu,
- části rozhodnutí o úpadku se zveřejňují v Úředním věstníku Evropské unie,
- veškeré pohledávky věřitelů, které jsou v evidenci dlužníka, se mají za přihlášené podle insolvenčního zákona a všem věřitelům bude tato skutečnost oznámena prostřednictvím insolvenčního správce do 60 dnů od prohlášení konkursu.

2.3.4 Oddlužení

Uvedený způsob řešení úpadku se též označuje jako osobní bankrot a vztahuje se ve větší míře k fyzickým osobám nepodnikatelům, kteří se do nepříznivé situace dostali provozem domácnosti či vynakládáním jiných osobních výdajů, nikoli v důsledku jejich podnikatelských aktivit. Insolvenční zákon připouští oddlužení i u fyzických osob – podnikatelů, ale existuje zde podmínka, kdy takové subjekty nesmí mít dluhy z podnikatelské činnosti,¹⁵ tedy věřitel musí s uvedenými dluhy souhlasit (resp. nesmí být proti). Od 1. 1. 2014 také pro právnické osoby¹⁶ platí, že i ony mohou požádat o oddlužení, ale pouze v případě, kdy splní stanovené podmínky. Tato právnická osoba není považována podle zákona za podnikatele a nesmí mít dluhy z podnikání. Existují i případy, kdy je oddlužení možné i přes existenci dluhů z podnikání. Jedná se o případy, kdy s oddlužením souhlasí dlužníkův věřitel, nebo jde-li o pohledávku, jež zůstala po ukončení insolvenčního řízení neuspokojená, protože příslušný insolvenční soud zrušil konkurs na majetek dlužníka, popř. jde o pohledávku zajištěného věřitele.

¹⁴ ČNB není povinna platit zálohy na insolvenční řízení.

¹⁵ Existují i výjimky, které jsou vymezeny v ustanovení § 389 odst. 2 insolvenčního zákona.

¹⁶ V praxi se příliš oddlužení právnických osob nevyužívá.

Dlužník nacházející se v úpadku se rozhodne řešit svou situaci oddlužením, je povinen podat návrh na povolení oddlužení, který musí být vyplněn na příslušném formuláři, jež zveřejňuje Ministerstvo spravedlnosti. Takový návrh musí obsahovat:

- označení dlužníka a osob, které za něj mohou jednat,
- údaje o očekávaných příjmech v příštích 5 letech,
- údaje o dlužníkových příjmech za minulé 3 roky,
- návrh způsobu oddlužení popř. oznámení, že dlužník takový návrh nevznáší.

Podle § 104 odst. 1 insolvenčního zákona je dlužník, který sám podal insolvenční návrh, povinen k němu přiložit seznam svého majetku a pohledávek s označením svých dlužníků, seznam svých závazků a věřitelů, seznam svých zaměstnanců a další dokumenty, jež dokládají úpadek nebo hrozící úpadek. Dále se k návrhu připojuje podle § 392 odst. 1 insolvenčního zákona seznam majetku a závazků včetně změn, které nastaly a nebyly zpracovány, poté listiny deklarující příjmy dlužníka v posledních 3 letech a písemný souhlas nezajištěného věřitele, pokud se s dlužníkem dohodli, že celková částka obdržená věřitelem v průběhu oddlužení dlužníka bude nižší než 30 % hodnoty jeho pohledávky. Zmíněný návrh na povolení oddlužení musí podat dlužník sám a zároveň s ním také podává insolvenční návrh.

Oddlužení lze provést formou **splátkového kalendáře** nebo formou **zpeněžení majetkové podstaty**. Při oddlužení se dbá na sociální aspekty dlužníka a ty jsou upřednostňovány před aspekty ekonomickými. Dlužník splácí své závazky a to **nejméně ve výši 30 %** u nezajištěných věřitelů (zajištění věřitelé jsou uspokojováni ze zajištění). Institut oddlužení byl zaveden, aby co nejvíce eliminoval náklady veřejných rozpočtů na pomoc jedincům, kteří se nacházejí v sociálně nepříznivé situaci (např. pomoc prostřednictvím poskytování sociálních dávek).

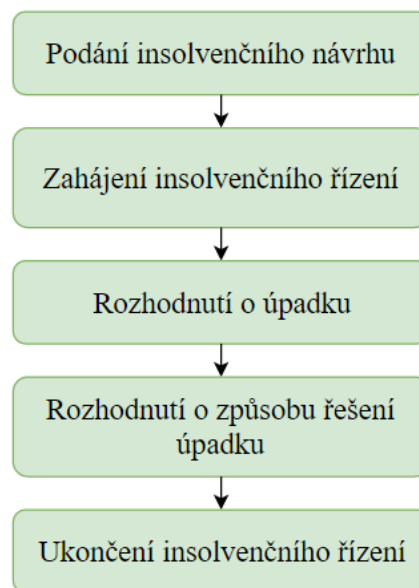
Diplomová práce je zaměřena na řešení úpadku oddlužením, tudíž o ostatních způsobech řešení úpadku je uvedena pouze základní charakteristika.

3. Proces oddlužení a jeho dopady na dlužníka

Řešení úpadku oddlužením se považuje za relativně šetrný způsob. „Lze je provést plněním splátkového kalendáře nebo zpeněžením majetkové podstaty dlužníka, popřípadě kombinací obou forem oddlužení, projeví-li o to dlužník zájem (v případě kdy majetek nestačí pro oddlužení zpeněžením majetkové podstaty a příjmy nejsou dostatečné pro splátkový kalendář) (Maršíková, 2015, s. 26).“ Proces oddlužení je náročný a poměrně zdoluhavý, za předpokladu, že je insolvenční řízení provedeno oddlužením plněním splátkového kalendáře.

Průběh insolvenčního řízení lze členit do dvou základních fází, tedy na fázi přípravy a fázi řízení, během nichž dochází k uvedeným úkonům, které jsou znázorněny na **obrázku č. 3.1**.

Obrázek č. 3.1: Schéma procesu insolvenčního řízení

Zdroj: Průběh insolvenčního řízení, dostupné z: <http://insolvencni-zakon.justice.cz/obecne-informace/dluznik/prubeh-insolvencniho-rizeni.html>, upraveno

3.1 Přípravná fáze

Fyzické osoby, které se nacházejí ve finančních potížích a současně splňují podmínky stanovené insolvenčním zákonem v § 3, tedy nachází-li se dlužník v úpadku, který je charakterizován **více věřiteli**, závazky, jež jsou **více než 3 měsíce po splatnosti** a dlužník není schopen takovým **závazkům dostát** a to z důvodů uvedených v § 3, odst. 2 (např. jsou zastaveny platby podstatné části závazků, nebo nejsou plněny závazky, které jsou déle než

3 měsíce po splatnosti atd.). Osoba dlužníka dále musí mít **čistý trestní rejstřík**¹⁷, tzn., nesmí být pravomocně odsouzena za majetkovou trestnou činnost a to v období 5 let před zahájením insolvenčního řízení. Důležitou věcí je také **povaha dluhů** dlužníka, tedy ideální případ nastává tehdy, když dlužník nemá žádné dluhy z podnikání v době podání návrhu na povolení oddlužení. Úprava, která platila do 31. 12. 2013, dovolovala oddlužení výhradně u dlužníků „nepodnikatelů“. Postupem času se judikatura spíše přikláněla ve prospěch dlužníků. „*Od původního kategorického požadavku, že dlužník nesmí být statusově podnikatelem (tedy že nesmí být držitelem živnostenského oprávnění), přes stanovisko, že je zapotřebí, aby provozování živnosti bylo minimálně pozastaveno, až k závěru, že rozhodující je, zda dlužník fakticky podniká či nikoliv (bez ohledu na jeho živnostenské oprávnění) (Maršíková, 2015, s. 30).*“ V roce 2008, kdy se do praxe zaváděl insolvenční zákon, nebylo možné oddlužit dlužníka, který měl dluhy z podnikatelské činnosti a to i v případě, že byl spoludlužníkem nebo ručitelem a ani na něj nesměly být převedeny dluhy z podnikání. Judikatura však menší množství dluhů z předchozího podnikání nepovažuje za překážku k povolení oddlužení. Od 1. 1. 2014 lze povolit oddlužení fyzické osobě, která nemá dluhy z podnikání, z čehož plyne, že není podstatné, zda dlužník pobírá příjmy ze závislé činnosti nebo je osobou samostatně výdělečně činnou. V současné době insolvenční zákon povoluje řešit úpadek oddlužením u dlužníků s dluhy z podnikání za těchto předpokladů:

- věřitel, který disponuje pohledávkou z podnikatelské činnosti, musí vyjádřit souhlas,
- jedná se o pohledávku zajištěnou,
- nebo jde o pohledávku neuspokojenou ze zrušeného konkursního řízení po splnění rozvrhového usnesení, nebo pokud je konkurs zrušen pro nedostatek majetku¹⁸.

Nově bude insolvenčním zákonem povoleno osobám s dluhy z podnikání řešit svůj úpadek oddlužením za předpokladu, že s tím věřitel bude souhlasit, tedy pokud nejpozději s přihláškou své pohledávky nesdělí svůj nesouhlas s řešením úpadku oddlužením a toto stanovisko odůvodní¹⁹.

¹⁷ Výpis z rejstříku trestů je součástí příloh, které je nutné přiložit k návrhu na povolení oddlužení.

¹⁸ Insolvenční zákon povoluje oddlužení OSVČ i za předpokladu, že již prošla konkursním řízením.

¹⁹ Tato skutečnost vyplývá z návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

Dlužník musí být schopen k návrhu přiložit **řadu dokumentů** podle § 104 insolvenčního zákona, např. doložit listiny, které dokládají jeho příjmy za poslední 3 roky. Takovými listinami jsou např. kopie potvrzení o příjmech z pracovního poměru, kopie daňových priznání podaných dlužníkem, výpisy z bankovních účtů aj. S přikládáním listin potvrzující příjmy dlužníka úzce souvisí další povinnost dlužníka, tedy **být zaměstnán** nebo mít jiný zdroj příjmů jako je např. důchod, renta či být OSVČ apod. Dalším předpokladem, jenž musí být splněn, je tzv. **dostatečná ekonomická nabídka dlužníka**. Dlužník tedy bude schopen svými příjmy, popř. prodejem majetku uhradit v následujících 5 letech nejméně 30 % svých závazků. Insolvenční soud tuto skutečnost posuzuje podle aktuálních informací (příjmy dlužníka, výše jeho majetku a hodnota závazků), které dlužník dokládá jako přílohy k insolvenčnímu návrhu. Soud znovu tento předpoklad prověřuje po přezkumném jednání a bere v úvahu výši pohledávek, které věřitelé do insolvenčního řízení přihlásili.

Novela insolvenčního zákona by měla přinést nové podmínky, při jejichž dodržení je oddlužení splněno. Oddlužení však musí být provedeno plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty, tedy oddlužení je splněno pokud:

- dlužník uhradí v **plné výši** hodnotu nezajištěné pohledávky svému věřiteli,
- dlužník během **3 let** od schválení oddlužení splatí nezajištěným věřitelům **minimálně 50 % jejich pohledávek**,
- dlužník během **5 let** od schválení oddlužení splatí nezajištěným věřitelům **minimálně 30 % jejich pohledávek**,
- dlužníkovi během **7 let** od schválení oddlužení nebylo oddlužení zrušeno.

3.1.1 Návrh na povolení oddlužení

Do přípravné fáze lze také zařadit podání samotného návrhu na povolení oddlužení. Tento návrh podává sám dlužník, ale může ho také na dlužníka podat jeho věřitel, avšak nesmí navrhnout řešení úpadku oddlužením. Zmíněný návrh musí mít predepsanou formou, tedy je nutné ho vyplnit do speciálního formuláře – návrh na povolení oddlužení, který je dostupný na webových stránkách www.insolvenčni-zakon.justice.cz. Formulář návrhu na povolení oddlužení je součástí **přílohy č. 1**.

Formulář je strukturovaný do několika sekcí, v úvodu se označí příslušný insolvenční soud resp. krajský soud a spisová značka, kterou dlužník vyplňuje pouze za předpokladu, že již byl podán insolvenční návrh. Následuje informace o tom, zda se návrh

podává jako společný při oddlužení manželů, poté je nutné identifikovat osobu dlužníka, jestli je fyzickou či právnickou osobou, dále se uvádí osobní informace, jako jméno, příjmení, datum narození, rodné číslo popř. IČ, dále osobní stav a poté se vypisuje adresa bydliště a lze také uvést korespondenční adresu (pokud se liší od adresy bydliště). Je vhodné vyplnit i elektronickou adresu dlužníka. Dlužník může jednat i v zastoupení, kdy oprávněnou osobou je buď fyzická, nebo právnická osoba a v takovém případě má dlužník povinnost tyto osoby identifikovat (uvádí se jméno resp. firma, adresa bydliště či sídla a další údaje). V následující části dlužník uvádí, zda se jedná o insolvenční návrh spojený s návrhem na povolení oddlužení a také deklaruje, že se nachází v úpadku nebo v hrozícím úpadku, svou situaci zde popíše. Další sekce se vyplní v případě, kdy návrh na dlužníka podá věřitel. Na to dlužník navrhuje způsob řešení jeho úpadkové situace, vybírá se v podstatě ze dvou možností a to zpeněžením majetkové podstaty nebo plněním splátkového kalendáře, ale ve formuláři se objevuje i možnost, kdy dlužník nenavrhuje způsob řešení jeho úpadku. V navazujících částech dlužník podrobně popisuje okolnosti dokazující, jaká bude hodnota plnění, která případně nezajištěným věřitelům, poté se uvedou očekávané příjmy dlužníka v následujících pěti letech a současně je nutno přiblížit všechny příjmy, jež dlužník obdržel za poslední 3 roky. Dále se uvádí údaje týkající se počtu vyživovaných osob, tedy manželky, dětí a jiných, poté informace, jestli dlužník navrhuje soudu, aby byly stanoveny nižší než zákonem určené splátky a pokud ano tak v jaké výši či jakým způsobem se budou určovat a také je nutné popsat důvody vedoucí ke stanovení nižších splátek. Také v návrhu nesmí chybět informace o dlužníkově majetku v členění na majetek, který je předmětem zajištění a na ten, který není. Velmi důležitým údajem je výčet všech závazků dlužníka, s označením věřitelem a příslušnou částkou. Tyto závazky jsou rozděleny na zajištěné, nezajištěné a zároveň na vykonatelné a nevykonatelné. V závěru se přikládají povinné přílohy, jejichž seznam je součástí návrhu na povolení oddlužení. Tento formulář je povinen dlužník podepsat a podpis nechat úředně ověřit. Není-li návrh podán na formuláři, považuje se za vadný a insolvenční soud dlužníka vyzve, aby předmětnou vadu odstranil. K vyplněnému formuláři, avšak s úředně neověřeným podpisem, soud přihlížet nebude a tedy nebude ani zahájeno insolvenční řízení. O této situaci soud dlužníka vyrozumí svým usnesením.

Návrh na povolení oddlužení u fyzických osob musí obsahovat **přílohy**, jejichž výčet je současně uveden i v samotném návrhu na povolení oddlužení, např. seznam majetku, závazků, listiny deklarující příjmy za uplynulé 3 roky atd.

„Zjistí-li insolvenční soud, že dlužník nepředložil všechny zákonem předepsané přílohy, nebo předložené přílohy nemají zákonem požadované náležitosti, vyzve podle § 393 insolvenčního zákona usnesením dlužníka k doplnění příloh (Maršíková, 2015, s. 29).“ Výzva obsahuje poučení o tom, jaké **přílohy chybějí**, případně také jakým způsobem lze vady v předložených přílohách odstranit. K nápravě musí dojít ve stanovené lhůtě, kterou stanoví soud. Lhůta může být přiměřeně prodloužena a to na žádost dlužníka, který k tomu má závažný důvod. Nedojde-li ve lhůtě k předložení chybějících příloh nebo nebudou-li vadné přílohy opraveny, je to důvod pro zamítnutí návrhu insolvenčním soudem a také hrozí, že úpadek dlužníka bude řešen formou konkursu.

K podání návrhu na povolení oddlužení, které vychází z iniciativy dlužníka, se žádné lhůty neváží a to z důvodu, že dlužník jakožto spotřebitel není povinný tento návrh podat. Zcela odlišná situace nastává v případě, kdy na dlužníka podá návrh jeho věřitel, tedy je stanovena lhůta 30 dnů, ve které je dlužník povinen podat návrh na povolení oddlužení. Lhůta počíná běžet dnem doručení věřitelského návrhu k vyjádření insolvenčním soudem. Současně se doručují i poučení o možnosti podat návrh na povolení oddlužení včetně poučení o propadné lhůtě. Zmíněná lhůta 30 dnů slouží dlužníkovi k tomu, aby si promyslel následné kroky a pokud si zvolí řešení úpadku oddlužením, musí sepsat návrh na povolení oddlužení a také ho doplnit příslušnými přílohami a ten následně odeslat příslušnému insolvenčnímu soudu. Marné uplynutí stanovené lhůty značí, že úpadek dlužníka bude řešen konkursem.

Existuje mnoho dlužníků, kteří nejsou schopni bez pomoci sepsat návrh na povolení oddlužení. Doposud mohli využít služeb **advokátů** (ideálně zapsaných do seznamu advokátů), či obrátit se na **občanské poradny** nebo požádat **soukromou firmu** poskytující finanční poradenství a služby. Řada uvedených firem však problematice insolvencí příliš nerozumí a často firmou vypracované návrhy byly nekvalitní. Problémem byla také poměrně vysoká cena za takové služby, která se pohybovala v rozmezí od 15 000 Kč do 20 000 Kč. Trh se soukromými firmami poskytující služby v oblasti insolvencí byl netransparentní a neregulovaný a z tohoto důvodu byly do novely insolvenčního zákona zapracovány nové, přísnější podmínky pro poskytování zmíněných služeb. Podle § 390a odst. 1 novely insolvenčního zákona může za dlužníka²⁰ sepsat návrh **advokát, notář, soudní exekutor, insolvenční správce** (uvedeným osobám náleží odměna ve výši **4 000 Kč bez DPH**,

²⁰ Je-li dlužníkem fyzická osoba s právnickým nebo ekonomickým vzděláním v magisterském studijním programu či vykonala-li zkoušku insolvenčního správce nelze využít možnosti sepsání návrhu zmíněnými osobami. Obdobně toto ustanovení platí i pro právnické osoby, za něž jedná fyzická osoba s právnickým nebo ekonomickým vzděláním či vykonala-li zkoušku insolvenčního správce.

tedy 4 840 Kč včetně DPH a v případě společného oddlužení manželů pak **6 000 Kč bez DPH, což je 7 260 Kč včetně DPH) nebo akreditovaná osoba**. Za akreditovanou osobu se považuje právnická osoba s udělenou akreditací od ministerstva, pro poskytování služeb v oblasti oddlužení.

Osoba nacházející se v úpadku může využít oddlužení a to způsobem, kdy dochází k **zpeněžení její majetkové podstaty**, tedy obdoba konkursu. Formulář pro návrh na prohlášení konkursu není předepsán, protože insolvenční zákon ani neoperuje s pojmem „návrh na prohlášení konkursu“, na rozdíl od předchozí úpravy v zákoně o konkursu a vyrovnání. Ve většině případů se přistupuje ke konkursnímu řízení, pokud dlužník nesplňuje podmínky pro oddlužení. Návrh na povolení oddlužení obsahuje sekci, kde dlužník navrhuje způsob řešení oddlužení, tedy jednak zpeněžením majetkové podstaty nebo plněním splátkového kalendáře, ale lze označit i možnost, kdy dlužník nenavrhuje žádnou z uvedených možností. *„Dojde-li insolvenční soud k závěru, že insolvenční návrh neobsahuje všechny náležitosti, je nesrozumitelný nebo neurčitý, pak insolvenční návrh bez dalšího, aniž by dlužníka vyzýval k odstranění vad, podle § 128 IZ odmítne (Maršíková, 2015, s. 35).“* Z tohoto důvodu insolvenční zákon stanoví soudu **lhůtu v délce sedmi dní**. Dlužník však může opět podat insolvenční návrh a tudíž vyvarovat se předchozích chyb.

Insolvenční zákon v ustanovení § 108 vymezuje oprávněnost insolvenčního soudu žádat po dlužníkovi, který je zároveň insolvenčním návrhovatelem složení **zálohy na náklady insolvenčního řízení** a to až do hodnoty 50 000 Kč. Podle novely insolvenčního zákona bude věřitel, který podá insolvenční návrh **proti právnické osobě** (podnikateli) povinen složit zálohu na náklady insolvenčního řízení ve výši **50 000 Kč**. Obdobně toto platí i v případě, kdy věřitel podá návrh proti právnické osobě (nepodnikateli) nebo fyzické osobě, avšak záloha je stanovena ve výši **10 000 Kč**. Zálohy jsou splatné spolu s podáním insolvenčního návrhu.

3.2 Fáze řízení

Fáze řízení začíná, jakmile je podán návrh na zahájení insolvenčního řízení. Vzhledem ke skutečnosti, že každé řízení je specifické, lze předpokládat, že i jeho průběh se bude odlišovat v závislosti na konkrétních okolnostech případu, tedy i na zvoleném způsobu řešení úpadku. Níže jsou uvedeny fáze, ke kterým v průběhu řízení dochází.

3.2.1 Zahájení insolvenčního řízení

Bezprostředně po zahájení insolvenčního řízení může dlužník **nakládat s majetkovou podstatou**, ale pouze v omezené míře tak, aby nedocházelo k výrazným změnám ve struktuře, využití, určení anebo k nezanedbatelnému zmenšování majetkové podstaty. Znamená to, že dlužníkovi je dovoleno běžně využívat svůj majetek. Naopak je mu výslovně zakázáno majetek prodat, pronajímat, směniti či darovat.

Závazky dlužníka, které existovaly již před zahájením insolvenčního řízení se hradí výhradně v rozsahu a za podmínek stanovených insolvenčním zákonem. Většina závazků (resp. pohledávek) jsou nepřednostního charakteru a tedy během konkursu se uspokojují poměrně podle rozvrhového usnesení a při oddlužení dle splátkového kalendáře. Za běžnou záležitost insolvenční zákon považuje situaci, kdy dlužník uhradí po zahájení insolvenčního řízení svůj dluh vůči věřiteli, který na něj podal insolvenční návrh s cílem jeho odvrácení, neboť věřitel, kterému dlužník uhradí jeho pohledávku, zpravidla vezme svůj návrh zpět a pokud ne, tak insolvenční soud návrh zamítne z důvodu neexistence pohledávky vůči dlužníkovi. Přednostní pohledávky dlužník hradí během insolvenčního řízení průběžně, nejlépe v době jejich splatnosti. Přednostními pohledávkami se rozumí **pohledávky za majetkovou podstatou** vymezené v § 168 insolvenčního zákona a také tzv. **pohledávky postavené na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou** uvedené v § 169. Zákon stanovuje, že tyto pohledávky musí být uspokojovány v plné výši a to kdykoliv po rozhodnutí o úpadku dlužníka. Mezi pohledávky za majetkovou podstatou, jež vznikly až **po zahájení řízení** nebo po vyhlášení moratoria patří např. odměna a náhrada hotových výdajů předběžného insolvenčního správce (toto neplatí, pokud předběžný správce byl ustanoven insolvenčním správcem), odměna a náhrada hotových výdajů likvidátora²¹, odměna a náhrady hotových výdajů členům a náhradníkům věřitelského výboru, náhrada zálohy na náklady řízení, pokud za dlužníka zaplatila jiná osoba v souladu s rozhodnutím insolvenčního soudu, pohledávky, jež vznikly v době moratoria ze smluv²², a jiné.

Za pohledávky za majetkovou podstatou, které vznikly, **až po rozhodnutí** o úpadku zákon považuje např. odměna a hotové výdaje insolvenčního správce, veškeré výdaje související s udržováním a správou majetku dlužníka, odměna a náhrada nutných výdajů likvidátora a osob v obdobném postavení a odpovědného zástupce za činnost prováděnou

²¹ Toto se týká pouze právnických osob.

²² Jedná se o smlouvy na dodávky energií a surovin, či další smlouvy o dodávkách zboží a služeb apod., kdy konkrétnější podmínky jsou uvedeny v § 122 odst. 2 insolvenčního zákona.

po rozhodnutí o úpadku, odměna a náhrada hotových výdajů znalce pověřeného oceněním majetkové podstaty apod.

Insolvenční zákon vymezuje pohledávky **postavené na roveň pohledávkám** za majetkovou **podstatou** podle § 169 insolvenčního zákona, mezi které se řadí např. pohledávky věřitelů vzniklých z titulu náhrady škod na zdraví, pohledávky státu (např. Úřadu práce ČR za náhradu mzdy), pohledávky účastníků penzijního připojištění se státním příspěvkem, pohledávky z titulu výživného vycházející ze zákona, aj. vymezené v § 169 odst. 1. Stejně jako u pohledávek za majetkovou podstatou tak i u pohledávek postavené jim na roveň platí, že mají být uspokojovány v plné výši kdykoliv po rozhodnutí o úpadku.

Stěžejním okamžikem celého insolvenčního řízení je jeho **zahájení**, protože se k němu váží účinky, které nastávají právě uveřejněním vyhlášky o zahájení insolvenčního řízení. V insolvenčním rejstříku, kde se zveřejňuje, je dále uveden časový údaj v hodinách a minutách, který je součástí výroku ve vyhlášce. Dlužník po zahájení insolvenčního řízení má omezeno nakládat se svou majetkovou podstatou a uzná-li insolvenční soud za vhodné může vydat předběžné opatření, kterým zakazuje dlužníkovi některé úkony. Dále soud ustanovuje předběžného správce, jehož úkolem je činit úkony, jež dlužníkovi nejsou umožněny, či poskytuje souhlas s provedením určitých činností. Předběžný správce zjišťuje velikost majetku, ten poté zajistí a také může přezkoumat dlužníkovu účetnictví nebo evidenci. Ve většině případů se z předběžného správce stává insolvenční správce.

Zahájení soudního řízení nemá žádný vliv již na **probíhající soudní spory** vedené věřiteli proti dlužníkům, důležitý moment nastává až okamžikem vydání rozhodnutí o úpadku, kdy dochází k přerušení řízení. Jak již bylo zmíněno, zahájení insolvenčního řízení má jistý vliv na exekuční řízení a to takový, že po zahájení lze **exekuci** postihující majetek dlužníka nařídit, nikoli však provést. Po zahájení řízení věřitel nesmí přijmout žádné plnění a to ani peněžní prostředky získané před zahájením insolvenčního řízení (např. srážky ze mzdy, prodej dlužníkovu majetku). Věřitelé jsou tedy nuceni v tomto případě svou pohledávku přihlásit do řízení. „*I po zahájení insolvenčního řízení však bude majetek postižený výkonem rozhodnutí či exekucí nadále zajišťován. Tedy i po zahájení insolvenčního řízení bude zaměstnavatel dlužníka provádět srážky ze mzdy či obdobného příjmu a tyto u sebe (spolu se srážkami provedenými před zahájením insolvenčního řízení, které nebyly do zahájení insolvenčního řízení vyplaceny oprávněnému) deponovat (Maršíková, 2015, s. 56)*“.

Insolvenční soud může návrh odmítnout nebo zastavit řízení a v takovém případě jsou takto deponované finanční prostředky zpět vráceny dlužníkovi.

3.2.2 Projednání insolvenčního návrhu soudem

Insolvenční soud dlužníka vyrozumí tak, že mu odešle insolvenční návrh a také dokument ukládající dlužníkovi stanovené procesní povinnosti i určitá procesní poučení. Je nutné, aby si dlužníci pokyny důkladně prostudovali a také se jimi v příslušných lhůtách řídili. Spolu s uvedenými písemnostmi se doručuje také výzva, aby se dlužník vyjádřil k návrhu, tedy může vznést námitky vůči tvrzením věřitelů a to jednak o předmětné pohledávce (zpochybnění její splatnosti nebo existenci) či o úpadku, jež na dlužníka věřitel vyhlásil (např. zpochybnění nemožnosti dlužníka hradit své závazky). Lhůty pro vyjádření k návrhu nestanovuje insolvenční zákon, ale insolvenční soud zpravidla v rozmezí 8 až 15 dnů od doručení insolvenčního návrhu dlužníkovi. Existují-li objektivní důvody, je možné tuto lhůtu prodloužit, avšak dlužník je povinný o prodloužení požádat ještě před uplynutím původní lhůty a poté rozhoduje insolvenční soud. Dlužníkům splňující podmínky oddlužení je dále doručeno poučení o nutnosti podání insolvenčního návrhu do 30 dnů od doručení věřitelského návrhu. Zmíněná lhůta je propadná a zákonná a proto nemůže být prodloužena. Soud poté dlužníka vyzývá k předložení seznamu majetku, závazků a zaměstnanců a rovněž stanovuje lhůtu.

Komunikace mezi dlužníkem a insolvenčním soudem probíhá buď **písemně**, nebo **ústně** (přímo u soudu do protokolu). Písemné podání může být v listinné i elektronické formě. Elektronické podání opatřené zaručeným elektronickým podpisem se považuje za originál a dále ho není potřeba doplňovat. Chybí-li však v takovém podání zaručený elektronický podpis, je nutné ho ve lhůtě 3 dnů opatřit písemným podáním ve stejném znění, v opačném případě se k němu nebude přihlížet. Dlužníci disponující datovými schránkami mají oprávnění, nikoliv povinnost, komunikovat s insolvenčním soudem touto cestou. Je přípustné, aby dlužník jednal před soudem v **zastoupení**. Zastupovat ho může výhradně fyzická osoba, tedy tzv. obecný zmocněnec, tedy fyzická osoba s plnou svéprávností, nebo advokát.

Soudní jednání se zpravidla nenařizuje v případě podání insolvenčního návrhu samotným dlužníkem. Jedná-li se o návrh podaný na dlužníka jeho věřitelem, není nutné nařídit soudní jednání a to za předpokladu, že dlužník uzná svůj úpadek (ve vyjádření k návrhu) nebo se k insolvenčnímu návrhu sám připojí. K soudnímu jednání se přistupuje,

pokud se dlužník brání věřitelskému návrhu a svoji úpadkovou situaci popírá. Poté v rámci dokazování musí být přezkoumána ekonomická situace dlužníka.

Soud podle ustanovení § 134 insolvenčního zákona je povinný konat činnosti směřující k vydání rozhodnutí o návrhu a to do **10 dnů od jeho podání**. Během této lhůty soud vyzývá účastníka ke složení zálohy, k doplnění návrhu či příloh nebo odesílá věřitelský návrh dlužníkovi k vyjádření. K vydání rozhodnutí nejsou ze zákona stanoveny žádné lhůty²³, ale platí, že soud rozhodne bez zbytečného odkladu. Insolvenční soud vydává tato rozhodnutí o insolvenčním návrhu:

- odmítnutí insolvenčního návrhu (pro jeho vadnost, pro jeho nedůvodnost),
- zastavení řízení (např. neuhrazení zálohy na náklady konkursu),
- vyhovění návrhu a vydání rozhodnutí o úpadku.

Veškeré informace o průběhu insolvenčního řízení jsou zveřejňovány v **insolvenčním rejstříku**, který je přístupný všem, tj. nejenom dlužníkovi, ale i široké veřejnosti a to na webových stránkách <https://isir.justice.cz>. Jakýkoliv účastník daného insolvenčního řízení má možnost nahlédnout do spisu v listinné podobě vedený příslušným insolvenčním soudem. Listinná a elektronická podoba spisu je téměř totožná, ale existují zde malé odlišnosti, jako např. anonymita některých osobních údajů fyzických osob v insolvenčním rejstříku nebo listiny prozrazující lékařské, obchodní bankovní či jiné tajemství.

3.2.3 Rozhodnutí o úpadku

Rozhodnutí o úpadku vydává insolvenční soud a tím zároveň potvrzuje skutečnost, že se dlužník skutečně nachází v úpadku, který se bude řešit podle insolvenčního zákona, tedy konkursem, oddlužením nebo reorganizací. V drtivé většině případů se společně s rozhodnutím o úpadku vydává i rozhodnutí týkající se způsobu řešení úpadku, tedy je zároveň povoleno oddlužení, resp. prohlášen konkurs. Dlužník se o vydání rozhodnutí o úpadku dozvídá buď při nařízeném soudním jednání, kde se vyhlašuje, nebo soud rozhodne i bez nařízeného jednání. V každém případě je rozhodnutí zveřejněno v rejstříku a zároveň doručeno dlužníkovi a insolvenčnímu správci do vlastních rukou a také insolvenčnímu navrhovateli, popř. navrhovatelům. *„Účinky rozhodnutí o úpadku nastávají zveřejněním*

²³ Jde-li o insolvenční návrh podaný dlužníkem, je soud povinen rozhodnout ve lhůtě 15 dnů od jeho podání.

rozhodnutí o úpadku v insolvenčním rejstříku (Maršíková, 2015, s. 69).“ Časový údaj o zveřejnění je součástí výroku rozhodnutí o úpadku.

Odvolání proti rozhodnutí je přípustné za předpokladu, že insolvenční návrh podala jiná osoba než dlužník, tedy jeho věřitel. Dlužník se může odvolat ve lhůtě 15 dnů od doručení rozhodnutí (doručuje se poštou doporučeně či prostřednictvím datové schránky). Odvolání je projednáno odvolacím soudem, který projedná a rozhodne a to co v nejkratší době, nejdéle však do 2 měsíců poté, kdy odvolací soud obdržel spis s odvoláním od soudu prvního stupně. Náležitosti **rozhodnutí o úpadku** vymezuje insolvenční řád v § 136, tedy musí obsahovat:

- výrok týkající se zjišťování úpadku dlužníka,
- výrok týkající se ustanovení insolvenčního správce,
- údaj o okamžiku, kdy nastávají účinky rozhodnutí o úpadku,
- výzvu věřitelům, aby ve lhůtě přihlásili své pohledávky do insolvenčního řízení,
- výzvu zajištěným věřitelům, aby oznámili, že budou uplatňovat práva plynoucí ze zajištění,
- výrok o místě a termínu konání přezkumného jednání a schůze věřitelů,
- výrok s výzvou předložení seznamu majetku, závazků a zaměstnanců, pokud již tak nebylo učiněno,
- výrok týkající se dlužníka, kterému bylo povoleno oddlužení, aby hradil měsíčně zálohy (na odměnu správce a náhradu hotových výdajů) k rukám insolvenčního správce,
- stanovení sdělovacích prostředků, pomocí nichž bude insolvenční soud zveřejňovat svá rozhodnutí.

V rozhodnutí jsou věřitelé dlužníka vyzváni k přihlášení svých pohledávek a to ve lhůtě 30 dní v případě oddlužení. Insolvenční správce poté všechny tyto přihlášky přezkoumává a připravuje se k přezkumnému jednání. Dlužník má právo vyjádřit se k přihlášeným pohledávkám ještě před přezkumným řízením a to sdělením svého stanoviska do seznamu pohledávek sepsaného insolvenčním správcem, nebo se může vyjádřit až během přezkumu.

3.2.4 Přezkumné jednání a schůze věřitelů

Rozhodnutí dále obsahuje datum, kdy se koná přezkumné jednání a zároveň v tento den je svolána i schůze věřitelů. „*Na přezkumném jednání jsou podle seznamu sestaveného insolvenčním správcem přezkoumávány jednotlivé přihlášené pohledávky (Maršíková, 2015, s. 174).*“ Správce i dlužník mohou popřít pravost, výši i pořadí přihlášené pohledávky.

Svolání schůze věřitelů navazuje na přezkumné jednání, kde dochází ke zvolení věřitelského orgánu, sdělení insolvenčního správce o své dosavadní činnosti a věřitelé disponují pravomocí odvolat insolvenčního správce a nahradit ho jiným. **Dle novely insolvenčního zákona** je insolvenční správce odvolán za předpokladu, že o odvolání hlasuje nadpoloviční většina všech věřitelů přihlášených ke dni, jež předchází konání věřitelské schůze a výše pohledávek odpovídá nadpoloviční většině přihlášených pohledávek. Věřitelé se usnášejí na formě, kterou bude úpadek dlužníka řešen. Důležitou podmínkou je povinná účast dlužníka na této schůzi věřitelů, pokud se bez omluvy nedostaví či shledá-li soud omluvu jako nedůvodnou, může toto vést až k neschválení oddlužení a v takovém případě se přistupuje k prohlášení konkursu na majetek dlužníka. Za určitých podmínek lze využít i kombinaci obou forem oddlužení a to i přes to, že insolvenční zákon toto výslovně neřeší. Tato situace nastává, pokud dlužníkovy příjmy nepostačí k oddlužení formou splátkového kalendáře a zároveň dlužník nabídne peněžní prostředky získané zpeněžením části majetku.

3.2.5 Oddlužení ve formě splátkového kalendáře

Schválí-li insolvenční soud oddlužení formou splátkového kalendáře, má dlužník povinnost po dobu 5 let splácet všem nezajištěným věřitelům ze svých příjmů částku, kterou rozvrhne dlužník spolu s insolvenčním správcem podle poměru jejich pohledávek.

Nejprve soud musí splátkový kalendář schválit svým usnesením, kterým:

- ukládá dlužníkovi povinnost splácet nezajištěným věřitelům prostřednictvím insolvenčního správce ke stanovenému dni v měsíci po dobu pěti let konkrétní částku z příjmů, jimiž disponuje po schválení oddlužení dle poměru pohledávek, zároveň se určí termín zaplacení první splátky²⁴,
- označí příjmy, které budou použity k úhradě první splátky,

²⁴ První splátku je dlužník povinen uhradit nejpozději do konce měsíce následujícího po měsíci, ve kterém nastanou účinky schváleného oddlužení, tedy okamžik, kdy rozhodnutí nabylo právní moci.

- označí nezajištěné věřitele, kteří vyjádřili souhlas, že obdrží plnění nižší než 30 % hodnoty jejich pohledávky a současně uvede dohodnutá částka odpovídající nejnižší hodnotě plnění,
- vydá pokyn zaměstnavateli (plátcí mzdy) dlužníka, aby po doručení rozhodnutí o schválení oddlužení prováděl srážky ze mzdy či jiných příjmů postižitelných výkonem rozhodnutí a tyto částky zasílal insolvenčnímu správci.

Zaměstnavatel dlužníka vypočte zabavitelnou část mzdy a tu posílá na účet insolvenčnímu správci, který ji použije na úhradu pohledávek nezajištěných věřitelů. Zaměstnavatel tedy dlužníkovi vyplácí pouze nezabavitelnou část mzdy. Hlavním zdrojem pro plnění splátkového kalendáře je dlužníkův **pravidelný příjem**, tedy jeho mzda či její náhrada, invalidní, starobní důchod, nemocenská, peněžitá pomoc v mateřství, podpora v nezaměstnanosti, avšak pro plnění splátkového kalendáře je dlužník povinen použít i příjmy **mimořádného charakteru** jako je příjem z brigády, daňový bonus, odstupné aj. Na oddlužení se použije i veškerý majetek a peněžní prostředky získané darem či děděním v průběhu plnění splátkového kalendáře podle ustanovení § 412 odst. 1 IZ. Existuje i řada příjmů, jež do oddlužení nespádají, jedná se o peněžité dávky sociální péče, dávky v hmotné nouzi, porodné, příspěvek na bydlení apod.

Po dobu trvání splátkového kalendáře musí dlužník splňovat podmínky²⁵ vyplývající z § 412 insolvenčního zákona, tedy je povinen:

- vykonávat výdělečnou činnost v přiměřené míře, pokud je dlužník nezaměstnán, musí usilovat o získání zaměstnání resp. příjmu a zároveň nesmí odmítnout možnost obstarat si příjem,
- vydat insolvenčnímu správci předmět dědictví, darování, předmět neúčinného právního úkonu i všechen majetek nezařazený do seznamu majetku, které správce zpeněží a výtěžek použije k mimořádným splátkám nad rámec splátkového kalendáře,
- oznámit insolvenčnímu soudu, správci a věřitelskému výboru každou změnu dlužníkova bydliště a zaměstnání,

²⁵ Během trvání splátkového kalendáře na činnosti dlužníka dohlíží insolvenční správce a pokud je ustanoven, i věřitelský orgán.

- doložit insolvenčnímu soudu, správci a věřitelskému výboru přehled příjmů za uplynulých 6 měsíců a to vždy k 15. březnu a k 15. září kalendářního roku,
- sdělit veškeré příjmy a na žádost insolvenčního soudu, správce nebo věřitelského výboru doložit svá daňová priznání za období schváleného oddlužení,
- nezvýhodňovat žádného z věřitelů,
- nepřijímat takové závazky, kterým by v době jejich splatnosti nemohl dostát.

Nastanou-li **změny v okolnostech**, které mají vliv na výši a další trvání měsíčních splátek, insolvenční soud i bez návrhu rozhodne o změně splátkového kalendáře. Za takové změny lze považovat např. povinnost hradit výživné či změna v okruhu uspokojovaných věřitelů atd. Může se stát, že dlužník přijde v průběhu oddlužení o své zaměstnání, avšak si v tomto případě dlužník musí hledat nové zaměstnání a může vykonávat i méně kvalifikovanou práci. „*Ve většině případů nebude mít několikaměsíční propad v příjmech dlužníka zásadní vliv na další trvání oddlužení, zejména dosahoval-li dlužník před ztrátou zaměstnání takového výdělku, který věřitelům zaručoval v rámci oddlužení uspokojení jejich pohledávek v rozsahu daleko přesahujícím zákonných 30 % jejich pohledávek (Maršíková, 2015, s. 182).*“ Má-li propad příjmů dlužníka dlouhodobý charakter, přistupuje se ke zrušení schváleného oddlužení a prohlásí se konkurs na majetek dlužníka.

Jak již bylo zmíněno, **nezajištěné pohledávky** jsou uspokojovány z příjmů dlužníka poměrně plněním schváleného splátkového kalendáře, avšak pohledávky **zajištěné** jsou uspokojovány z výtěžku zpeněžení předmětu zajištění.

Často u dlužníků převládá názor, že jim oddlužení končí ve chvíli, kdy splatí 30 % hodnoty pohledávek nezajištěných věřitelů, což je zcela mylné přesvědčení. Oddlužení však může trvat kratší dobu než 5 let²⁶ a to za předpokladu, že dojde k uspokojení pohledávek nezajištěných věřitelů v rozsahu 100 %.

3.2.6 Oddlužení ve formě zpeněžení majetkové podstaty

Majetkovou podstatu tvoří veškerý majetek dlužníka, kterým disponoval v okamžiku rozhodnutí insolvenčního soudu o oddlužení. Majetek je blíže specifikován v soupisu majetkové podstaty, ale také ve výrokové části rozhodnutí o schválení formy oddlužení.

²⁶ Novela insolvenčního zákona přinese nové podmínky pro splnění oddlužení, které jsou uvedeny výše, v kapitole 3.1 Přípravná fáze.

Majetek získaný až po schválení oddlužení nespadá do majetkové podstaty a tedy dlužník s takovým majetkem může nakládat dle uvážení. Většinou se tímto majetkem rozumí mzda či obdobný příjem, ale také příjmy mimořádného charakteru (např. dědictví, dar, apod.).

Insolvenční správce dlužníka má dispoziční právo k majetkové podstatě, kterou zpeněží dle příslušných pravidel týkající se konkursu. Princip uspokojování pohledávek se řídí ustanoveními insolvenčního zákona týkající se konkursu, tzn., výtěžek ze zpeněžení majetkové podstaty se rozděluje poměrně rozvrhovým usnesením.

Postavení **zajištěných věřitelů** je zcela shodné jako v oddlužení formou splátkového kalendáře a z tohoto důvodu o formě oddlužení na věřitelské schůzi nehlasují. Je nutné, aby zajištění věřitelé svou pohledávku přihlásili do insolvenčního řízení a insolvenční správce tento majetek přidá na seznam majetkové podstaty. Po přezkumném jednání je zjištěna zajištěná pohledávka a dochází ke zpeněžení majetku, jež je předmětem zajištění. Od výtěžku zpeněžení se odečítají náklady na správu předmětného majetku (v maximální výši 4 % z výtěžku), náklady na zpeněžení (v maximální výši 5 % z výtěžku) a také částka jako odměna náležící insolvenčnímu správci. Takto zjištěná částka se vydává zajištěnému věřiteli. Je-li tato částka nižší než hodnota zajištěné pohledávky, nemůže být neuspokojená část pohledávky zařazena ani do splátkového kalendáře ani do rozvrhu v případě oddlužení formou zpeněžení majetkové podstaty.

3.2.7 Osvobození dlužníka od dluhů

K osvobození od dluhů dochází až na základě **usnesení** vydaného příslušným insolvenčním soudem, tedy dlužník není automaticky po skončení oddlužení osvobozen od zbylých dluhů. Usnesení se vydává na základě dlužníkovy žádosti, která by měla být podána co nejdříve. Po skončení insolvenčního řízení přestanou působit jeho účinky a také končí ochrana dlužníka před výkonem rozhodnutí a exekucí. Věřitelé jsou po pravomocném skončení řízení oprávněni pokračovat ve výkonu rozhodnutí nebo exekuci na majetek dlužníka a to až do vydání rozhodnutí o osvobození od dluhů.

Oddlužení realizované formou **zpeněžení majetkové podstaty** není míra uspokojení věřitelů závislá na vůli dlužníka (tedy na jeho příjmech), ale na výtěžku ze zpeněžení předmětného majetku. Může nastat situace, kdy výtěžek je nižší než 30 % pohledávek, což ale v odůvodněných případech není důvodem pro nevydání rozhodnutí o osvobození od dluhů.

Naopak při řešení úpadku plněním **splátkového kalendáře** má míra uspokojení věřitelů zásadní význam pro vydání osvobození od dluhů. Dlužníci podle platné úpravy v roce 2016, kteří splní v průběhu 5 let podmínku uspokojení pohledávek věřitelů v rozsahu alespoň 30 % a během plnění splátkového kalendáře mají adekvátní zaměstnání (případně nezatajili mimořádné příjmy, které byly následně rozděleny mezi své věřitele), mají nárok na osvobození od zbylých dluhů. Zjistí-li se, že dlužník neuhradil věřitelům zákonem stanovených 30 % pohledávek, pak insolvenční soud přezkoumá příčiny, které vedly k takovému stavu. Osvobození soud vydá za předpokladu, že dlužník prokáže okolnosti (které nezavinil) a jež ho vedly k nesplnění uvedené podmínky a také nesmí být částka, kterou dlužník věřitelům uhradil nižší než ta, která by byla získána řešením dlužníkovy úpadku konkursem. Příkladem těchto okolností může být dlouhodobá nemoc nebo úraz, platební neschopnost zaměstnavatele dlužníka s následným ukončením pracovního poměru dlužníka atd. Věřitelům je ponechána možnost odvolání proti rozhodnutí o osvobození od dluhů, kdy odvolacími důvody mohou být skutečnosti, které dokazují, že výše uvedené podmínky nebyly splněny. Dle novely, která by měla platit od roku 2018, se oddlužení považuje za splněné za předpokladu oddlužení formou splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty, pokud dlužník uhradí nezajištěným věřitelům pohledávky v **plné výši**, nebo v průběhu **3 let** od schválení oddlužení splatí nezajištěným věřitelům **alespoň 50 % pohledávek** nebo v průběhu **5 let** od schválení **alespoň 30 %** výše pohledávek či po dobu **7 let** nebylo oddlužení zrušeno.

Pohledávky či části pohledávek, které během insolvenčního řízení nebyly uspokojeny, se považují za tzv. naturální obligace, tedy dlužník je oprávněn tyto pohledávky uhradit, avšak věřitelé nesmí takové pohledávky vymáhat. Osvobození se nevztahuje pouze pohledávek přihlášených do insolvenčního řízení, ale vztahuje se i na ty, které přihlášeny nebyly, ale mohly být (existovaly již k okamžiku rozhodnutí o úpadku a povolení oddlužení). Zcela jiná situace nastává v případě zajištěných věřitelů, jež se rozhodli nerealizovat svá práva v rámci oddlužení, jelikož na ně se osvobození od dluhů nevztahuje, tedy takový věřitel se může po ukončení insolvenčního řízení domáhat k uspokojení pohledávky z výtěžku zpeněžení zajištěného majetku.

3.3 Ekonomické a sociální dopady oddlužení

Každý člověk se během života může do jisté míry zadlužit a to z mnoha důvodů. Domácnosti mají rodinný rozpočet, který tvoří příjmová a výdajová strana. Poměrně velký

podíl na celkových výdajích mají tzv. mandatorní výdaje, tedy nutné výdaje, kterými mohou být např. **výdaje na bydlení** a to nejenom ve formě nájemného či splátek hypotéky, ale také vodné, stočné, výdaje za elektřinu, plyn aj.

Největším problémem v dnešní době u většiny domácností je posoudit potřebnost prvního úvěru, který často bývá zbytečný. Domácnost, ale zpravidla splácí dohodnuté splátky, avšak jednotlivec má pocit, že je nutné pořídit si i další věci, které jsou potřebné, a z toho důvodu žádá o další půjčku. *„Zatímco však poprvé šlo alespoň do značné míry o reálnou potřebu fakticky nutnou pro běžné fungování rodiny, zde již je financována jistá prestiž a potřeba nedat najevo vlastní finanční problémy (Smrčka, 2007, s. 98).“* Tímto se začíná rozjíždět dluhová spirála, a pokud nedojde k výraznému zvýšení příjmové stránky rozpočtu domácnosti, hrozí, že se rodina dostane do vážných problémů.

Předlužená domácnost velice často využívá možnosti vzít si nový úvěr od nebankovní společnosti, kdy podmínky pro získání úvěru nejsou tak striktní jako u bank, avšak podmínky jeho splácení jsou již neúnosné. Předlužení je tedy negativní formou zadlužení, která může vyústit až do situace, kdy dojde k ekonomickému zhroucení dlužníka. Předlužení s sebou nese také silné psychické, sociální, ale i zdravotní dopady a může vést až k sociálnímu vyloučení dlužníka i jeho rodiny.

Dlužníci (fyzické osoby), kteří splňují zákonné podmínky, mohou využít institutu oddlužení plněním splátkového kalendáře, což je pro ně výhodné hned z několika důvodů. V první řadě v průběhu oddlužení je dlužníkovi poskytnuta **zákonná ochrana**, tedy závazky lze možno vymáhat pouze způsoby uvedenými v insolvenčním zákoně (např. exekuce může být nařízena, nikoli však provedena), dále se v průběhu oddlužení pracuje se závazky v **aktuální výši** (nedochází k jejich navýšení o úroky), také je pravděpodobné, že dlužník se **zbaví alespoň části svého dluhu** (podmínkou je splatit za 5 let alespoň 30 % svých závazků) a zároveň může manipulovat se svým **majetkem**, tedy jen s majetkem, který není předmětem zajištění. Úhrada **pohledávek nepřihlášených do insolvenčního řízení** je v rámci oddlužení soudně osvobozena podle § 414 IZ.

Oddlužení s sebou nese pouze výhody, ale i řadu negativ. Dlužníkovi během plnění splátkového kalendáře zůstává **nezabavitelné minimum**, které mu musí postačit na živobytí. Skutečnost, že se dlužník ocitl v dluhové pasti, ho značně ovlivňuje a to především po psychické stránce. **Dlouhodobý stres** může vyústit až ve vážné zdravotní problémy,

dlužník se může stát neschopným vykonávat své zaměstnání atd. V nejhorších případech takto bezmocní lidé mohou pomýšlet i na sebevraždu popř. pravidelně využívají služeb **psychiatrů** či **psychologů**. Poměrně často dochází k **rozpadu rodiny** zadluženého a v nejhorším případě i k **sociálnímu vyloučení ze společnosti**.

4. Vyhodnocení řešení oddlužení fyzických osob

V současnosti počet domácností, které jsou do jisté míry zadlužené, neustále přibývá, což dokazuje ukazatel celkového zadlužení, jež zveřejňuje Česká národní banka. Ukazatel celkového zadlužení se rozděluje do tří kategorií, tedy na zadluženost vznikající z titulu spotřeby domácností, dále pak zadluženost týkající se bydlení a ostatní zadluženost. V **tabulce č. 4. 1** jsou uvedena konkrétní data z roku 2016 a také srovnání s předcházejícím obdobím tj. s rokem 2015. Největší objem zadlužení připadá na úhradu nákladů spojených s bydlením, kdy v roce 2016 byla překročena hranice 1 bilionu Kč, což ve srovnání s předchozím rokem znamenalo nárůst o 8,73 %.

Tabulka 4.1: Vývoj zadlužení domácností v letech 2015 – 2016 podle ČNB

	Hodnota v mil. Kč 2015	Hodnota v mil. Kč 2016	Meziroční změna %
Zadlužení ze spotřeby	261 149,90	268 719,10	2,90 %
Zadlužení z bydlení	968 661,30	1 053 239,10	8,73 %
Ostatní zadlužení	149 894,70	154 832,30	3,29 %

Zdroj: Celkové zadlužení domácností v mil. Kč – ekonomika ČNB, dostupné z: <http://www.kurzy.cz/cnb/ekonomika/celkove-zadluzeni-domacnosti-v-mil-kc/>, upraveno

Insolvenční zákon nabyl účinnosti 1. 1. 2008 a dlužníkům splňující podmínky umožnil využít některý ze způsobů řešení jejich úpadku. V České republice každoročně společnost Creditreform zveřejňuje statistiky týkající se insolvenčních řízení a to nejenom v České republice, ale společnost poskytuje i data o vývoji insolvenčních řízení v Evropě. V **tabulce č. 4. 2** jsou uvedeny počty návrhů na oddlužení fyzických osob nepodnikajících (bez ohledu na skutečnost, zda bylo oddlužení provedeno formou splátkového kalendáře nebo zpeněžením majetkové podstaty) a také počet návrhů, kterým skutečně insolvenční soudy vyhověly a to v letech 2008 až 2016. Od počátku roku 2008 až do konce roku 2012 počet návrhů neustále vzrůstal, kdy nejmarkantnější přírůstek podaných návrhů na oddlužení byl zjištěn mezi lety 2010 a 2011 a to o 76,3 %. Naopak první meziroční pokles, byť velice nepatrný byl zaznamenán v roce 2013 a 2014 a to přibližně o 0,2 %. Nejnovější údaj o počtu insolvenčních návrhů z roku 2015 ve srovnání s rokem 2016 naznačuje nepatrný pokles o 7 %. Srovnáme-li údaje z roku 2008, tedy z prvního období, kdy začal platit insolvenční zákon, s nejnovějšími daty pocházející z roku 2016, zaznamenáme vzrůst počtu podaných návrhů na zahájení insolvenčního řízení více než sedminásobně, o **téměř 739 %**.

Tabulka 4.2: Vývoj počtu podaných návrhů na oddlužení v letech 2008 – 2016

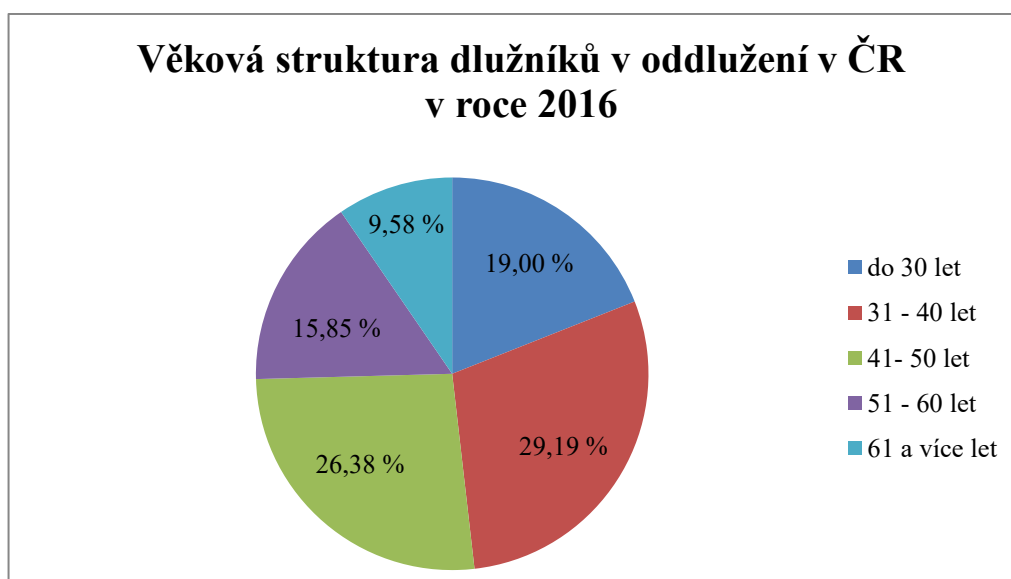
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Návrhy na oddlužení	3 586	3 687	9 399	16 568	23 179	30 029	29 967	28 495	26 497
Povolená oddlužení	2 636	2 145	5 829	10 620	17 993	22 043	24 897	23 425	22 306
% povolených oddlužení	73,5	58,2	62	64,1	77,6	73,4	83,1	82,2	84,2

Zdroj: Insolvenční praxe v České republice v období 2008-2013, s. 7, upraveno, Vývoj insolvencí v ČR podle společnosti Creditreform, dostupné z: <http://www.creditreform.cz/novinky-downloads/vyvoj-insolvenci-v-cr.html>, upraveno

4.1 Oddlužení v roce 2016

Z nejnovějších údajů pocházejících z roku 2016 vyplývá, že návrh na povolení oddlužení podalo celkem 26 497 osob a insolvenční soud návrhům vyhověl ve 22 306 případech, tedy přibližně v 84 %. Oddlužení ve formě zpeněžení majetkové podstaty využilo celkem **528 dlužníků, což je o 17,2 % méně než v roce 2015**. Zbytek, tedy **21 778 dlužníků** žádalo o povolení oddlužení plněním splátkového kalendáře. V **grafu č. 4.1** je znázorněna věková skladba dlužníků v roce 2016 a podle údajů z tiskové zprávy předcházejícího roku se příliš nezměnila. Největší počet dlužníků v oddlužení pochází ze skupiny produktivního obyvatelstva ve věku od 31 do 40 let a to téměř **30 %** (6 823 dlužníků). Druhou největší skupinu tvoří dlužníci ve věku od 41 do 50 let a to přibližně **26 %** (6 168 dlužníků). Tradičně nejméně dlužníků v oddlužení je v nejstarší kategorii a to **9,5 %** (2 239 dlužníků).

Graf 4.1: Věková struktura osob v oddlužení v roce 2016

Zdroj: Tisková informace, Creditreform, dostupné z: http://www.creditreform.cz/fileadmin/user_upload/CR-International/local_documents/cz/Presseartikel/TZ_Insolvence_2016.pdf, upraveno

4.2 Analýza oddlužení u fyzických osob

Analýza oddlužení u fyzických osob bude provedena na vzorku **140 dlužníků** s bydlištěm ve městě Kojetín v Olomouckém kraji, které má 6 176 obyvatel. Toto město bylo vybráno z důvodu blízkosti k mému bydlišti, a vhodnosti k provedení analýzy. Ve srovnání deseti měst s podobným počtem obyvatel vyšel průměrný počet osob v insolvenčním řízení na 150,9 dlužníků. Výčet měst se statistickými údaji je součástí **přílohy č. 2**. Data byla zjištěna k 1. 1. 2016 z ČSÚ. Počet dlužníků v insolvenční v Kojetíně se příliš neodchyluje od zjištěného průměru. Veškerá data a informace o dlužnících jsou převzata z insolvenčního rejstříku resp. z dokumentů zde zveřejněných.

Analýza se bude zabývat rozdělením dlužníků podle stavu řízení a zvolenou formou oddlužení, dále věkovou strukturou, rodinným stavem, počtem vyživovaných osob, poté se zaměří na majetek a závazky dlužníka, na jeho příjmy včetně problematiky darů v insolvenčním řízení a v neposlední řadě také na bankovní a nebankovní společnosti vůči kterým mají dlužníci závazek. Do statistiky jsou zařazeni i dlužníci, jimž soud oddlužení nepovolil nebo již jim oddlužení skončilo.

4.2.1 Analýza dlužníků podle stavu řízení a způsobu řešení úpadku

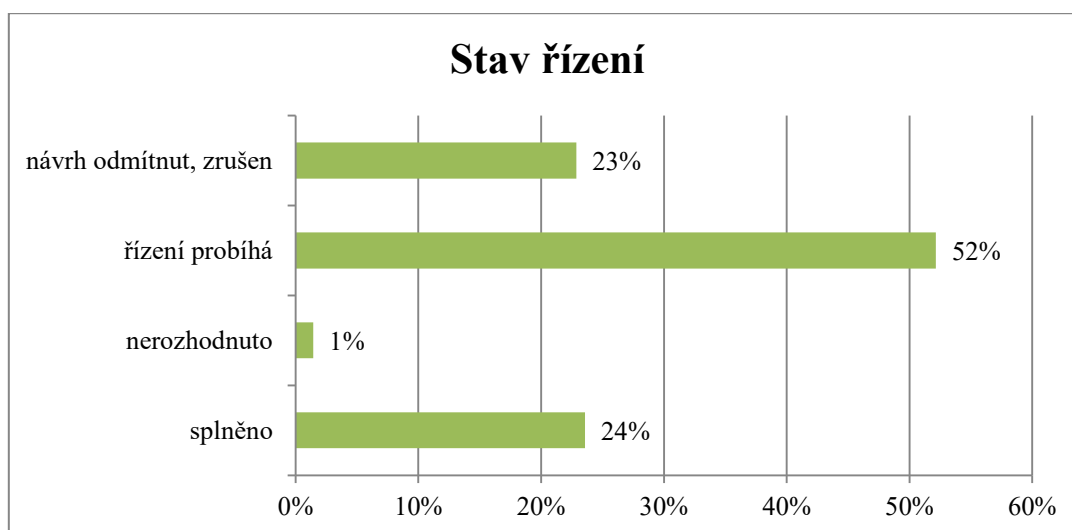
Vybraný vzorek 140 dlužníků byl rozdělen podle **aktuálního stavu řízení** a to na řízení, které bylo již ukončeno, tedy dlužníci splnili podmínky oddlužení a to buď plněním splátkového kalendáře, zpeněžením majetkové podstaty, popř. kombinací, dále na stále probíhající řízení a na řízení, které bylo zrušeno, nebo soud návrh odmítl, poté na řízení, kde doposud nebylo vydáno rozhodnutí o povolení resp. zamítnutí insolvenčního návrhu. **Z grafu č. 4.2** vyplývá, že více než polovina insolvenčních **řízení stále probíhá**, což odpovídá 73 případům. Přibližně stejný poměr odpovídá řízením, které soud odmítl či zrušil a řízením již ukončeným a to kolem **23 %** (tj. 32 dlužníků). Pouze ve dvou případech soud stále nevydal rozhodnutí o povolení oddlužení.

Insolvenční soud ve 23 % případů insolvenční návrh odmítl nebo v průběhu oddlužení řízení zrušil. Zrušit řízení lze např., pokud dlužníkovi v průběhu oddlužení vznikly další závazky, které po delší dobu nebyly uspokojeny (ve zkoumaném vzorku soud zrušil oddlužení u **jednoho dlužníka**). Příslušný insolvenční soud může také podaný **návrh odmítnout** a to např. pro nedodání předepsaných příloh, nebo z důvodu nevedení skutečností osvědčující úpadek, jako např. splatnosti dlužníkových závazků apod., což ve zkoumaném vzorku nastalo

právě u **16 dlužníků**. Řízení lze také zastavit, z důvodu zpětvzetí návrhu, nebo neuhrazení zálohy ve stanovené lhůtě, popř. z důvodu úmrtí dlužníka. Řízení ve zkoumaném vzorku bylo **zastaveno u 15 dlužníků**.

U dlužníků, kteří splnili podmínky oddlužení prostřednictvím plněním splátkového kalendáře, se průměrná hodnota splacení závazků pohybovala okolo **59 %**, i přes to, že minimální požadovaná míra uspokojení nezajištěných věřitelů je insolvenčním zákonem stanovena na 30 %. Ve třech případech dlužníci dokonce splatili 100 % svých závazků. U šesti dlužníků soud nejprve povolil oddlužení formou splátkového kalendáře, ale nakonec bylo řízení zrušeno a úpadek byl řešen zpeněžením majetkové podstaty.

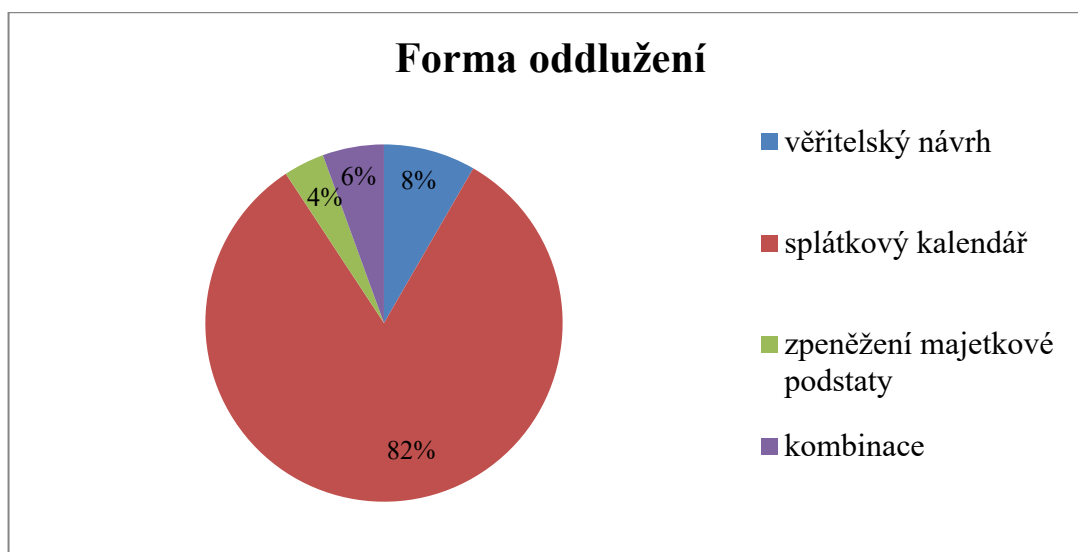
Graf 4.2: Rozdělení dlužníků podle stavu řízení

Zdroj: Vlastní zpracování

Z grafu č. 4.3 lze usoudit, že nejčastěji je úpadek dlužníka řešen plněním splátkového kalendáře a to **82 %** (tj. 89 dlužníků), naopak nejméně častým způsobem je řešení úpadku zpeněžením majetkové podstaty, což nastalo pouze u 4 % dlužníků. Insolvenční návrh může na dlužníka podat jeho věřitel a takový úpadek je řešen zpeněžením majetkové podstaty, v uvedeném vzorku takový případ nastal u **9 dlužníků**. Další možností může být kombinace řešení úpadku formou splátkového kalendáře a zpeněžením majetkové podstaty a to přesněji u 6 dlužníků.

Graf 4.3: Rozdělení dlužníků podle formy oddlužení

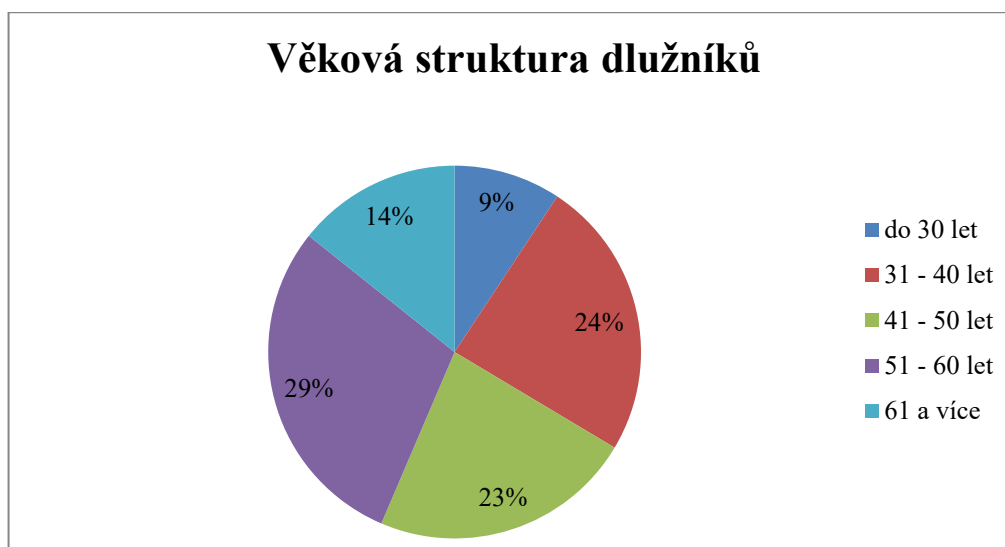
Zdroj: vlastní zpracování

4.2.2 Analýza dlužníků podle pohlaví a věku

Ve zkoumaném vzorku 140 dlužníků je poměr mezi dlužníky – ženami a muži zcela vyrovnaný (70 dlužníků žen a 70 dlužníků mužů). O oddlužení mohou žádat fyzické osoby jako jednotlivci, ale také společně v rámci společného oddlužení manželů. Do roku 2014 byl povinen každý z manželů podat návrh na povolení oddlužení zvlášť, avšak novela přinesla změny s účinností od 1. 1. 2014, kdy lze podat návrh na povolení oddlužení společně za předpokladu, že každý z manželů je k takovému úkonu oprávněn. V uvedeném případě jsou manželé v insolvenčním řízení považováni za jednoho dlužníka. Ve zkoumaném vzorku žádalo o oddlužení celkem **26 manželských párů**.

Z údajů Poradny při finanční tísni za rok 2015 plyne, že častěji se na ni obracejí ženy (54 %), které jsou zodpovědnější za rodinný rozpočet.

Graf 4.4: Rozdělení dlužníků podle věkové struktury

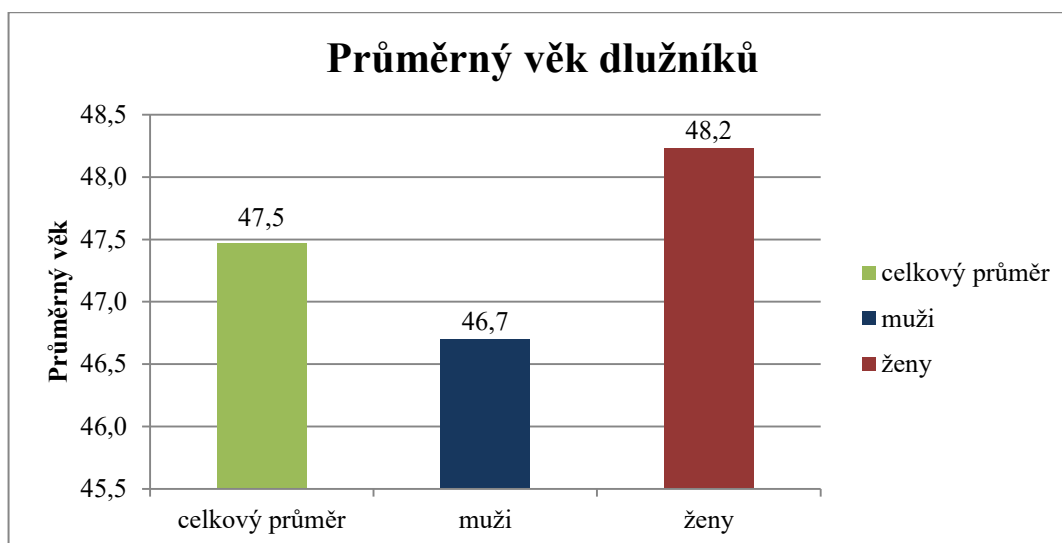

Zdroj: vlastní zpracování

Největší počet dlužníků pochází z věkové kategorie od **51 do 60 let, a to 41 dlužníků**, tedy 29 % z celkového počtu. Relativně vyrovnaný počet dlužníků se nachází ve věkové kategorii od 31 do 40 let (34 dlužníků) a v kategorii od 41 do 50 let (32 dlužníků). **Z grafu č. 4.4** vyplývá, že nejméně početnou skupinu tvoří dlužníci mladší 30 let a to jen **9 %** (13 dlužníků). Z průzkumů společnosti Creditreform, která zjišťovala věkovou strukturu osob v oddlužení za rok 2016, plyne, že nejméně početnými skupinami nacházejícími se v oddlužení jsou osoby starší 61 let a také osoby mladší 30 let, což se potvrdilo i ve zkoumaném vzorku. Průměrný věk dlužníků v oddlužení znázorňuje **graf č. 4.5**. Ve zkoumaném vzorku byl celkový průměrný věk **47 let**, u mužů 46,7 let, u žen pak 48,2 let. Nejmladším dlužníkem byla 22letá žena a nejstarším 77letá žena.

Ve výroční zprávě za rok 2015 Poradny při finanční tísni, největší počet žadatelů o povolení oddlužení pocházel z věkové skupiny od 31 do 40 let a to 29,1 %. Jedná se o muže a ženy v produktivním věku, kteří se snaží zabezpečit sebe i svou rodinu a k tomu využívají možnost sjednávání úvěrů. Druhou největší skupinu tvoří klienti ve věku od 41 do 50 let a to 27,2 %. Naopak nejméně klientů Poradny pochází z věkové skupiny nad 61 let (9,3 %).

Graf 4.5: Průměrný věk dlužníků

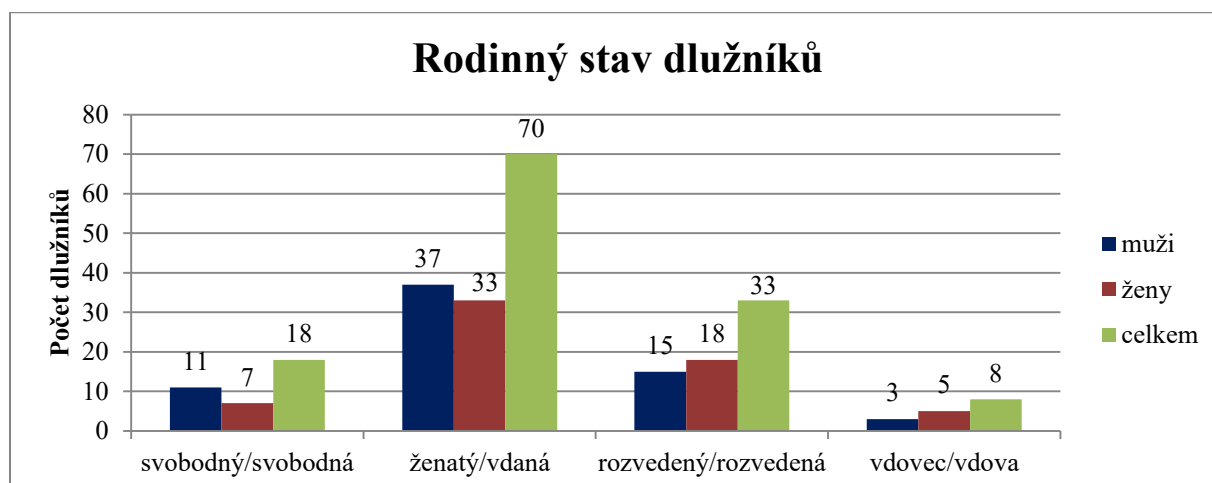
Zdroj: vlastní zpracování

4.2.3 Rodinný stav dlužníků a počet vyživovaných osob

V návrhu na povolení oddlužení je možno vyplnit rodinný stav dlužníka, avšak především u návrhů věřitelských byl rodinný stav dlužníka nedohledatelný, tedy ze 140 zkoumaných dlužníků svůj rodinný stav nevedlo 11. V **grafu č. 4.6** je znázorněn rodinný stav dlužníků s rozdělením zvlášť na muže a ženy, ale uvedená je zde i informace o celkovém součtu. Nejpočetnější skupinu tvoří dlužníci v **manželství**, celkem **70 osob**, z toho 37 bylo mužů a 33 žen. Průměrný věk v této skupině se pohybuje okolo 47 let. Druhou nejpočetnější skupinou jsou **rozvedení dlužníci** s celkovým počtem **33 osob** a průměrným věkem 49 let. O oddlužení požádalo i **18 svobodných dlužníků** s průměrným věkem 37 let. Nejméně početnou skupinou s celkovým počtem **8 dlužníků** tvoří **vdovci a vdovy**, jejichž průměrný věk dosahuje 62 let.

Podle informací Poradny při finanční tísni tvoří největší skupinu jejich klientů osoby sezdané a rozvedené (obě 33 %), poté svobodní 30 % a nejmenší skupina jsou osoby ovdovělé.

Graf 4.6: Rodinný stav dlužníků

Zdroj: vlastní zpracování

Pro výpočet splátek při oddlužení plněním splátkového kalendáře se vychází z čisté měsíční mzdy dlužníka a rozhodující je i počet vyživovaných osob. Dlužníci zvažující podání návrhu na povolení oddlužení splátkovým kalendářem, mohou využít tzv. kalkulátor splátek dostupný na webových stránkách <http://insolvencni-zakon.justice.cz/kalkukator-splatek.html>, kde dlužníci vyplňují svou čistou mzdu a počet vyživovaných osob a aplikace vypočítá měsíční splátku pro oddlužení, mzdu, která dlužníkovi náleží a také celkovou částku odpovídající splátkám za 5 let. Za vyživovanou osobu se považuje manželka resp. manžel a děti, popř. jiné vyživované osoby. U věřitelských návrhů, kterých bylo ve sledovaném vzorku 9, údaj o počtu vyživovaných osob chyběl, jelikož úpadek byl řešen zpeněžením majetkové podstaty, kde není nutné stanovovat výši měsíčních splátek. Počet vyživovaných osob se pohyboval v rozmezí od 0 do 5, přičemž nejčastějším případem byla jedna vyživovaná osoba a to u 49 dlužníků, nejméně potom pět vyživovaných osob u třech dlužníků. Detailněji je počet dlužníků a vyživovaných osob uveden v **tabulce č. 4.3**.

Tabulka 4.3: Počet vyživovaných osob

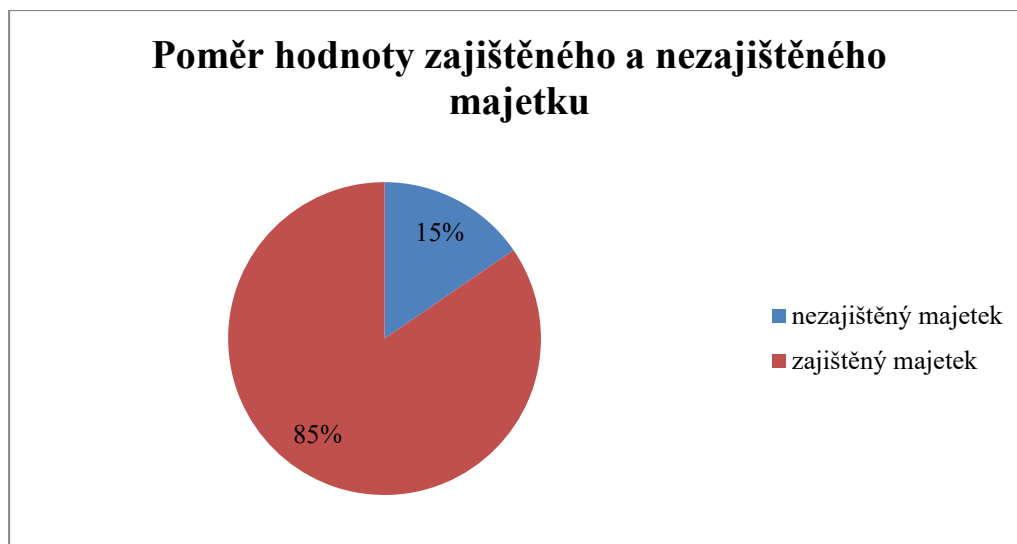
Počet vyživovaných osob	Počet dlužníků
žádná	36
jedna	49
dva	13
tři	17
čtyři	13
pět	3

Zdroj: vlastní zpracování

4.2.4 Analýza dlužníků podle výše jejich majetku

Další částí, kterou dlužníci v návrhu na povolení oddlužení vyplňují, je specifikace vlastněného majetku s rozdělením na majetek, jež je předmětem zajišťovacích práv a majetek, jež není zatížen zajištěním. Průměrná hodnota majetku dlužníka ve zkoumaném vzorku dosahovala **240 695 Kč** a to bez ohledu na to, zda se jednalo o majetek zajištěný či nikoli. Z celkového počtu 140 dlužníků jich **22 tj. 15,7 %** z nich nedisponuje žádným majetkem vyšší hodnoty. Nejvyšší hodnota majetku ve vzorku byla **1 766 379 Kč**, z toho 45 000 Kč tvořil majetek zajištěný. V níže uvedeném **grafu č. 4.7** je znázorněn poměr hodnoty zajištěného a nezajištěného majetku na celkové hodnotě. Během oddlužení formou splátkového kalendáře je nezbytné rozdělit majetek resp. závazky dlužníka na zajištěné a nezajištěné, protože u majetku zajištěného dochází k jeho zpeněžení a následně k uspokojení zajištěného závazku dlužníka. Vzhledem ke skutečnosti, že předmětem zajištění bývají ve většině případů nemovité věci, které dosahují vyšší hodnoty, není překvapivé, že zajištěný majetek tvoří **85 %** celkové hodnoty majetku.

Graf 4.7: Poměr hodnoty zajištěného a nezajištěného majetku na celkové hodnotě majetku

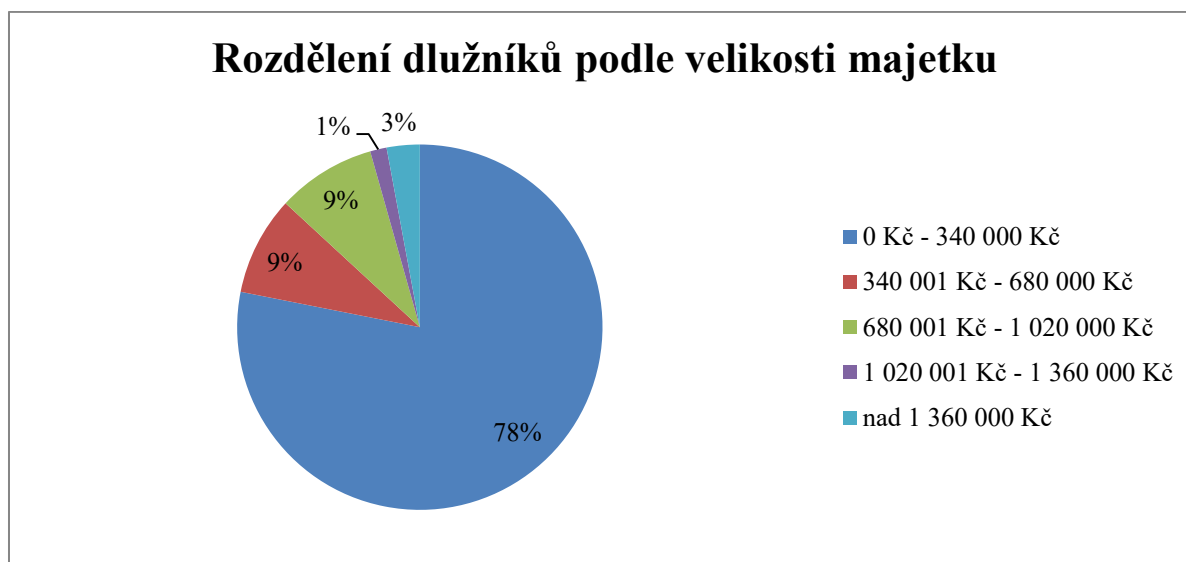

Zdroj: vlastní zpracování

Největší skupinu tvoří dlužníci vlastníci majetek do hodnoty 340 000 Kč a to přesně 107 dlužníků, tedy **78 %**. Do této kategorie spadají i dlužníci, kteří v návrhu nevykázali žádný majetek. Naopak nejméně početnou skupinu tvoří dlužníci s hodnotou majetku vyšší než 1 020 000 a nižší než 1 360 000 Kč a to pouze 2 dlužníci. Majetkem s hodnotou vyšší než

1 360 000 Kč disponovali 4 dlužníci, avšak značnou část této hodnoty tvořil zajištěný majetek (nemovitosti). Detailněji je rozdělení dlužníků podle výše jejich majetku znázorněno **grafem č. 4.8**.

Graf 4.8: Rozdělení dlužníků podle velikosti jejich majetku

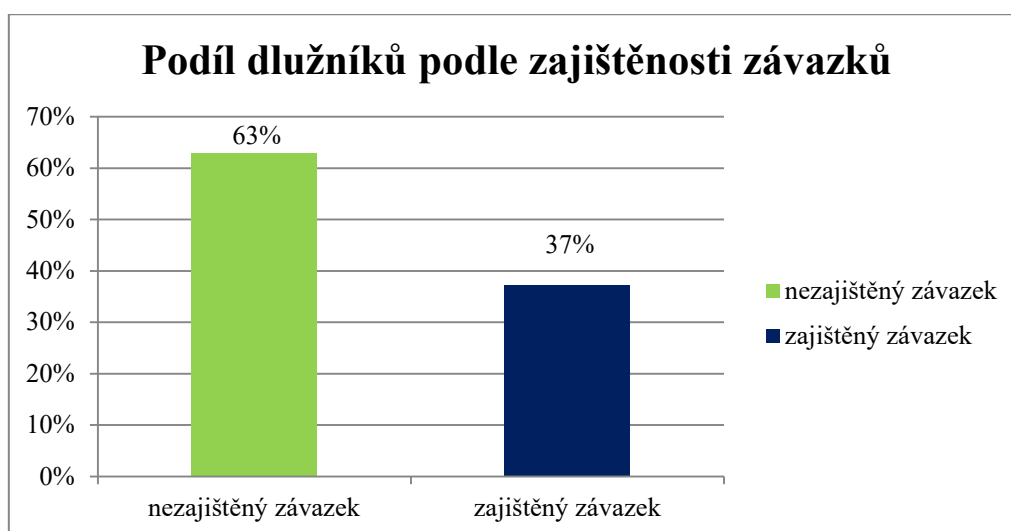

Zdroj: vlastní zpracování

4.2.5 Analýza dlužníků podle výše jejich závazků

Jednou z nejdůležitějších částí návrhu na povolení oddlužení je informace o závazcích dlužníka, především údaj o jejich výši a splatnosti. Tři dlužníci v insolvenčním návrhu nevedli výši ani jinou specifikaci jejich závazků a z toho důvodu jim soud návrhy zamítl. Dlužník s nejnižší hodnotou závazků **77 655 Kč**, uhradil v průběhu plnění oddlužení (29 měsíců) 100 % závazků vůči svým věřitelům. Naopak dlužníci ve společném oddlužení manželů mají závazky ve výši **3 277 533 Kč**, což je nejvyšší hodnota ve zkoumaném vzorku. Z celkové výše závazků tvoří 993 000 Kč závazek, který je zajištěný nemovitostí v hodnotě 500 000 Kč. V uvedeném případě insolvenční řízení stále probíhá a to již 48 měsíců a podle posledního sdělení insolvenčního správce o plnění oddlužení je splaceno 27,23 % závazků. Jak již bylo zmíněno výše, závazky je možno rozdělit na nezajištěné a zajištěné majetkem dlužníka. Z **grafu č. 4.9** vyplývá, že ze 140 dlužníků jich **37 %** má **zajištěný závazek**, což představuje 52 dlužníků, zbytek tedy 88 dlužníků eviduje pouze nezajištěné závazky.

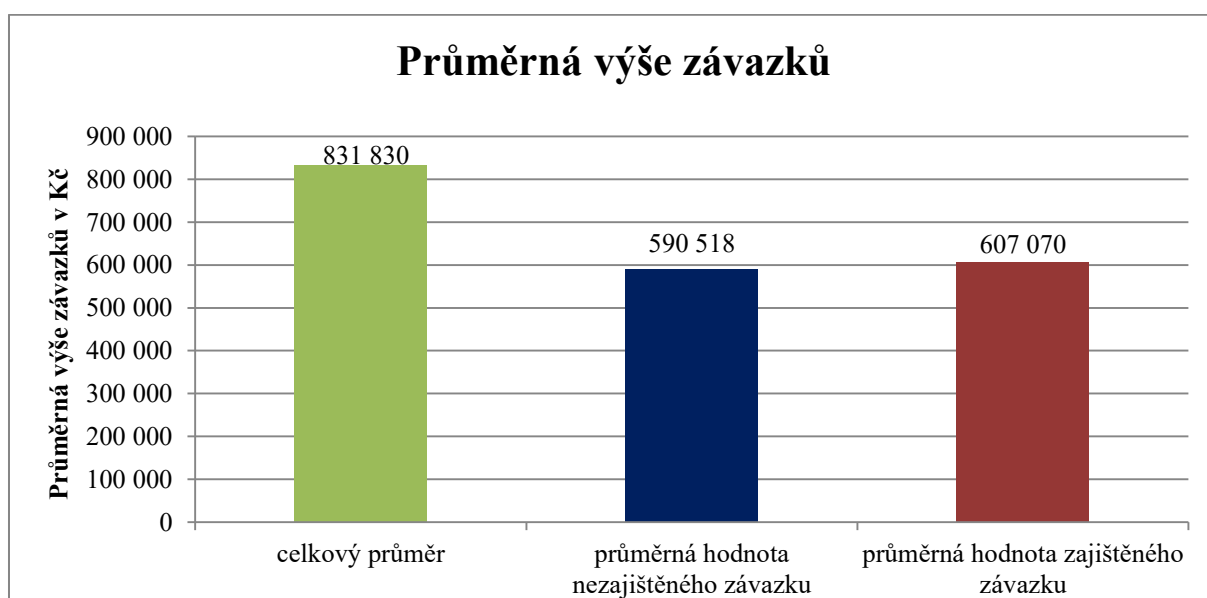
Graf 4.9: Poměr dlužníků s nezajištěným resp. zajištěným závazkem

Zdroj: vlastní zpracování

Průměrná hodnota závazků ve zkoumaném vzorku dosahuje **831 830 Kč**. Průměrná výše zajištěného závazku připadajícího na jednoho dlužníka činí 607 070 Kč a průměrná hodnota nezajištěného závazku dosahuje 590 518 Kč, což je zobrazeno **grafem č. 4.10**.

Graf 4.10: Průměrná výše závazků dlužníka

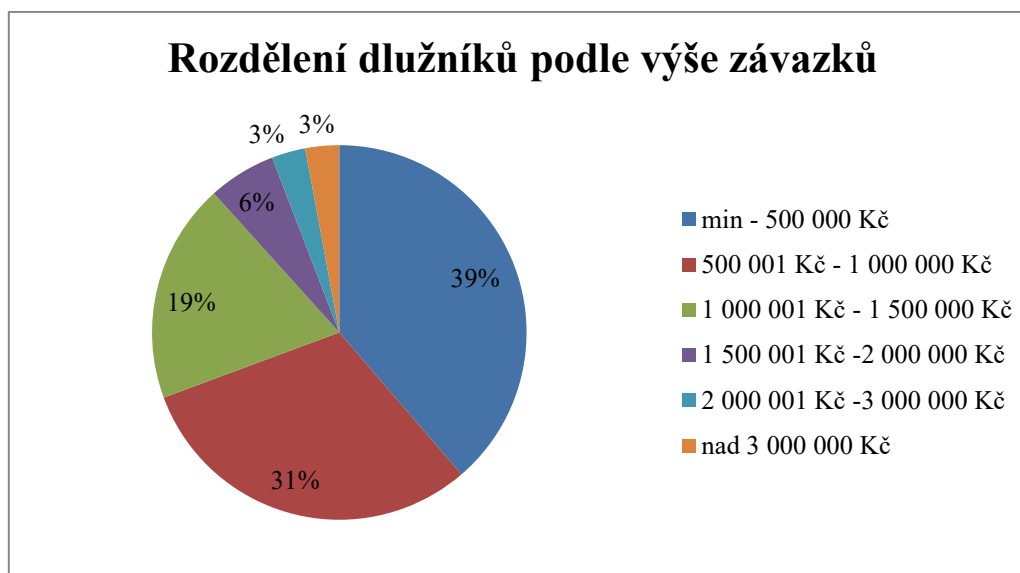

Zdroj: vlastní zpracování

Celková výše závazků se ve sledovaném vzorku pohybovala v rozmezí od 77 655 Kč až do 3 277 533 Kč. **Graf č. 4.11** znázorňuje rozdělení dlužníků podle výše jejich závazků bez ohledu na to, zda jsou závazky zajištěné či nikoliv. Lze usoudit, že největší počet

dlužníků spadá do kategorie se závazky do výše 500 000 Kč a to 39 % (53 dlužníků), 42 dlužníků tj. 31 % se nachází ve vyšší kategorii se závazky nad 500 000 Kč avšak do 1 000 000 Kč. Nejméně dlužníků a to 4 se řadí do skupiny s nejvyšší hodnotou závazků.

Graf 4.11: Rozdělení dlužníků podle výše jejich závazků

Zdroj: vlastní zpracování

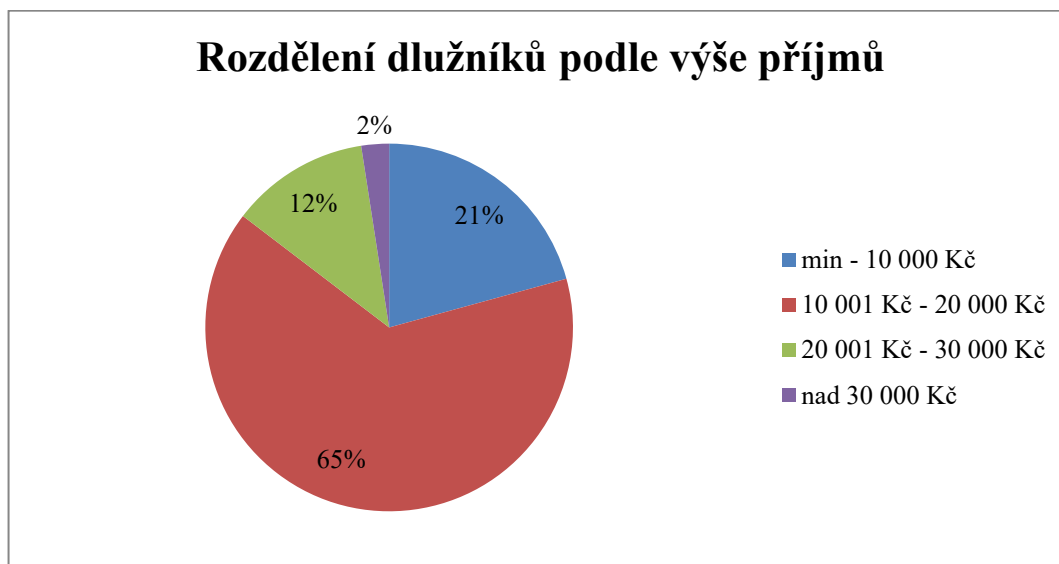
4.2.6 Analýza dlužníků podle jejich příjmů

Jednou z podmínek pro povolení oddlužení je, aby dlužník v úpadku měl příjem, ze kterého by hradil své závazky prostřednictvím splátkového kalendáře. V návrhu na povolení oddlužení je nutno vyplnit údaje o očekávaných příjmech v následujících 5 letech, tedy po možnou dobu trvání oddlužení, dále dlužník uvádí informace o všech svých příjmech za poslední 3 roky. Doklady o příjmech v posledních 3 letech se do insolvenčního návrhu přikládají jako povinné přílohy. Údaj o příjmech dlužníka ve zkoumaném vzorku nebyl uveden v případě věřitelských návrhů, což nastalo v 9 případech. U dvou dlužníků, kterým insolvenční soud povolil oddlužení plněním splátkového kalendáře, byly uvedeny informace o výši jejich příjmů, avšak částky v návrhu i v přílohách nebyly čitelné. Další dva dlužníci v návrhu nevyplnili informace týkající se výše jejich příjmů a ani nedoložili příslušné přílohy a z tohoto důvodu jim soud návrh na povolení oddlužení zamítl.

V analyzovaném vzorku 19 dlužníků splnilo podmínky oddlužení a insolvenční soud je osvobodil od zbylých závazků. **Průměrná hodnota příjmů** v této skupině činila přibližně **14 584 Kč**, nejnižší příjem 10 316 Kč měl dlužník, který splatil za 60 měsíců trvání oddlužení

73,52 % svých závazků. Nejvyššího příjmu a to 28 000 Kč měsíčně dosáhl dlužník, kterému se podařilo uhradit za 18 měsíců 100 % svých závazků.

Graf 4.12: Rozdělení dlužníků podle výše jejich příjmů (u probíhajících řízení)

Zdroj: vlastní zpracování

Insolvenční řízení stále probíhá u **79 dlužníků**, kteří průměrně dosahují příjmu 14 554 Kč. Dlužník s nejnižším příjmem – 7 100 Kč není momentálně zaměstnán, ale pobírá rodičovský příspěvek a insolvenční řízení probíhá plněním splátkového kalendáře po dobu 6 měsíců a doposud splatil 6,97 % celkového závazku. Nejvyšší příjem a to **30 861 Kč** měl dlužník, u kterého zatím došlo k prodeji zajištěného majetku a uspokojení zajištěného věřitele. Podrobnější struktura dlužníků a jejich příjmů je znázorněna **grafem č. 4.12** uvedeného výše. Největší skupinu tvoří dlužníci s čistým měsíčním příjmem od 10 000 Kč do 20 000 Kč a to 65 % a naopak nejmenší skupinu tvoří dlužníci s vyššími příjmy nad 30 000 Kč měsíčně, přesněji 2 %.

Poradna při finanční tísní eviduje stejnou strukturu příjmů svých klientů jako ve zkoumaném vzorku.

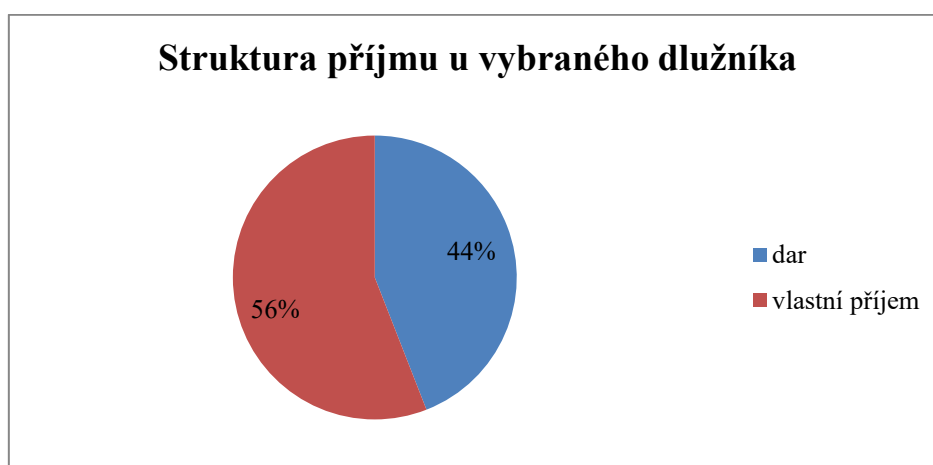
4.2.7 Problematika darů v insolvenčním řízení

Relativně častým problémem u insolvenčních řízení je skutečnost, že dlužníci mají nízký příjem na to, aby dokázali během 60 měsíců probíhajícího insolvenčního řízení uhradit svým věřitelům alespoň 30 % jejich pohledávek a pokud není tato podmínka splněna, insolvenční soud dlužníkovi návrh na povolení oddlužení zamítne. Takoví dlužníci velmi

často uzavírají smlouvu o důchodu či darovací smlouvu se třetí osobou, která se zavazuje k poskytování předem dohodnuté finanční částky po dobu trvání dlužníkovy oddlužení formou splátkového kalendáře. V průběhu analyzování vzorku dlužníků v oddlužení bylo zjištěno, že dlužníci uzavírají zmíněné smlouvy i mezi sebou, aby jim soud povolil oddlužení plněním splátkového kalendáře. Ze 79 dlužníků, u kterých řízení stále probíhá, byla darovací smlouva či smlouva o důchodu uzavřena u 19 dlužníků, tedy přibližně ve 24 % případů. Na každého jednotlivého dlužníka, u kterého momentálně probíhá insolvenční řízení, připadá průměrně dar ve výši 611 Kč měsíčně, ale pokud se vyloučí dlužníci, kteří darovací smlouvu či smlouvu o důchodu uzavřenou nemají, pak průměrná výše daru na jednoho dlužníka činí **2 637 Kč za měsíc**. Nejvyšší hodnota daru ve vzorku dosahovala 9 500 Kč a naopak nejnižší pak 200 Kč měsíčně.

Analýza nyní bude zaměřena na dlužníka, který uzavřel se svými rodiči darovací smlouvu ve výši 9 500 Kč měsíčně, což byla v testovaném vzorku nejvyšší hodnota. **Z grafu č. 4.13** lze usoudit, že dar tvoří **44 % měsíčního příjmu dlužníka** a zbytek 56 %, tj. 12 059 Kč je vlastní příjem dlužníka skládající se z invalidního důchodu a příjmu ze zaměstnání. Dlužník deklaroval závazky v celkové výši 2 027 994 Kč a podle informací uvedených v insolvenčním návrhu by měl být schopný během 5 let uhradit 649 860 Kč (včetně odměny insolvenčnímu správci) tj., 32 % závazků. Insolvenční soud vydal usnesení o úpadku spojeného s povolením oddlužení na konci roku 2016 a posledním úkonem, který insolvenční správce v řízení provedl, byl v první polovině března soupis majetkové podstaty a seznam přihlášených pohledávek.

Graf 4.13: Struktura příjmu u vybraného dlužníka

Zdroj: vlastní zpracování

4.2.8 Problematika bankovních a nebankovních společností

Lidé nacházející se v tíživé finanční situaci často využívají možnosti sjednání úvěru a to jak u bankovních, tak i u nebankovních společností. Většinou platí, že první sjednaný úvěr pochází od bankovních společností, které mají striktně stanoveny podmínky pro získání úvěrů, především musí žadatel být občanem ČR s trvalým pobytem na území ČR²⁷, dále musí být plnoletý a mít trvalý příjem (bez ohledu na skutečnost, je-li žadatel zaměstnancem nebo OSVČ). Zmíněné podmínky jsou považovány za základní, ačkoliv řada bank si stanovuje ještě dodatečné požadavky, jež musí klient splnit, např. nutnost mít zřízený běžný účet po stanovenou dobu nebo dosahovat stanoveného měsíčního obrátu na běžném účtu za určité období. Zcela opačná situace nastává u společností nebankovního charakteru. Jako velká výhoda u takových společností se může jevit skutečnost, že úvěr je sjednán velice rychle a také tím, že nedochází ke zjišťování bonity klienta. Služeb takových společností využívají zejména dlužníci, kteří se již nacházejí ve finančních problémech a jsou evidováni v bankovním registru dlužníků.

V současnosti na českém trhu působí 44 bank a poboček zahraničních bank, jejichž přehled je uveden v **příloze č. 3**. Údaj o počtu nebankovních společností působících v ČR není snadno dohledatelný, ale uvádí se, že na tuzemském trhu působí až 60 000 nebankovních poskytovatelů a zprostředkovatelů půjček (k roku 2016). Od 1. prosince 2016 vešel v platnost nový zákon o úvěru pro spotřebitele, díky kterému má být počet nebankovních společností zredukován. Od 1. března 2017 musí každá nebankovní společnost splnit přísné podmínky jako např. požadavek minimálního základního kapitálu ve výši 20 milionů Kč či prokázání odborných znalostí, aby jim mohla ČNB udělit licenci k provozování takových služeb. ČNB tedy v podstatě vykonává dohled nad nebankovními společnostmi a tím chrání spotřebitele např. před lichvou atd.

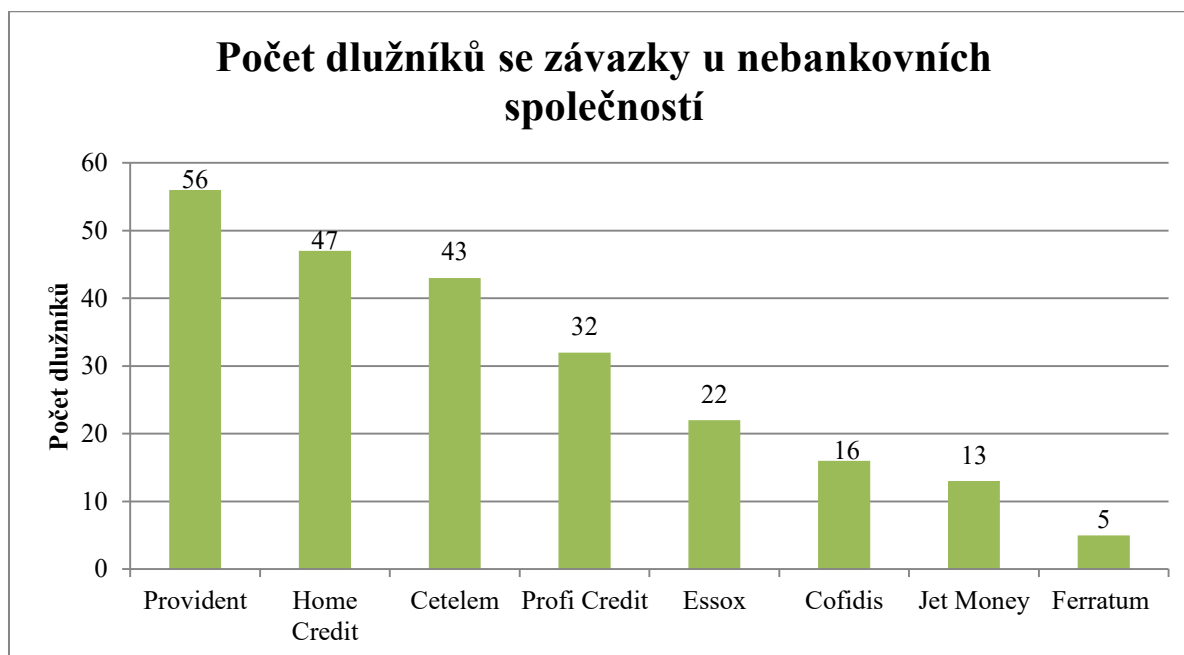
4.2.9 Analýza dlužníků dle charakteru věřitelů

V analyzovaném vzorku skládajícího se ze 140 dlužníků, má podle informací uvedených v návrhu na povolení oddlužení 17 dlužníků, tj. pouze **12 %** sjednané závazky výhradně s bankovními společnostmi, popř. mají závazky jiného charakteru (např. dlužné pojistné, neuhrazené daně, poplatky, faktury za energie apod.). Zbytek, tedy **88 %** dlužníků uvedlo závazky u nebankovních společností.

²⁷ Některé banky poskytují úvěry i cizincům, avšak ti musejí mít trvalý pobyt na území ČR.

Na grafu č. 4.14 je zobrazen výčet nejčastěji využívaných nebankovních společností a počet dlužníků, kteří si u konkrétní společnosti sjednali úvěr. Nejčastěji využívanou nebankovní společností mezi dlužníky ve zkoumaném vzorku byla společnost **Provident Financial s.r.o.**, jejíž služeb využilo 56 dlužníků. Tato společnost působí v ČR od roku 1997 a nabízí svým klientům bezúčelové hotovostní i bezhotovostní půjčky bez ručitele. Druhou a třetí nejvíce využívanou společností byla firma **Home Credit a.s.**, u které si sjednalo úvěr 47 dlužníků a **Cetelem ČR a.s.** (dceřiná společnost francouzské banky BNP Paribas Personal Finance SA) s 43 dlužníky. Home Credit a.s. na českém trhu působí již od roku 1997 a jako první společnost umožnila spotřebitelům nakupovat na splátky přímo v obchodech a také vytvořila systém odměňování spolehlivých klientů za řádné splácení. Nebankovní společnost Cetelem ČR a.s. poskytuje klientům účelové i neúčelové osobní půjčky, kreditní karty, spotřebitelské úvěry v prodejnách obchodních partnerů, hypotéky i vybrané typy pojištění a to od roku 1996. Dalšími poměrně často využívanými společnostmi jsou Profi Credit, Essox, Cofidis, Jet Money a Ferratum.

Graf 4.14: Nejčastěji využívané nebankovní společnosti ve vzorku dlužníků

Zdroj: vlastní zpracování

Další část analýzy zkoumá nejčastěji využívané bankovní společnosti, s nimiž dlužníci uzavřeli smlouvu o úvěru. V grafu č. 4.15 jsou seřazeny banky od nejčastěji využívané po nejméně využívané. Nejvíce dlužníků a to přesně 55 si zřídili půjčku od **České spořitelny**, která mimo úvěry nabízí i možnost uzavření smlouvy o hypotečním úvěru, pojištění a dalších

služeb. Tento stav je zapříčiněn skutečností, že se v daném městě nachází pobočka právě této banky a z toho důvodu zřejmě dlužníci nejčastěji využívali služeb této společnosti. Druhou nejčastější využívanou bankou je **Moneta Money Bank** (dříve GE Money Bank), která zprostředkovala úvěr 51 dlužníkům. Tato banka poskytuje podobné produkty jako Česká spořitelna, tedy zřizování úvěrů, hypoték, pojistného a dalších služeb. Třetí nejčastější bankou, u které si dlužníci zřizovali závazky, je **Českomoravská stavební spořitelna** (ČMSS) známá jako Liška. Tato banka je největší stavební spořitelnou v ČR a ve sledovaném vzorku dlužníků jejich služeb využilo 24 dlužníků. Mezi další často využívané banky mezi dlužníky ve sledovaném vzorku byly ČSOB s 21 dlužníky, Komerční banka s 15 dlužníky, dále Raiffeisenbank (13 dlužníků), UniCredit Bank s 9 klienty a poté Wüstenrot a Citibank, jejichž služeb využilo 7 dlužníků. Z analýzy plyne, že dlužníci nejčastěji využívali služeb pěti největších bank v ČR, kterými jsou Česká spořitelna, ČSOB, Komerční banka, UniCredit Bank a Citibank.

Graf 4.15: Nejčastěji využívané banky ve vzorku dlužníků

Zdroj: vlastní zpracování

4.3 Vyhodnocení a srovnání analýzy

Analýza byla provedena na vzorku 140 dlužníků s trvalým bydlištěm ve městě Kojetín s 6 176 obyvateli nacházejícím se v Olomouckém kraji. Cílem analýzy bylo podat ucelený obraz o insolvenčních řízeních ve vybraném městě z různých hledisek. Uvedené výstupy lze srovnat s daty zveřejněnými Poradnou při finanční tísní, jejíž upravená výroční zpráva je součástí **přílohy č. 4**. Obdobnou analýzu by bylo vhodné provést v roce 2018 a v letech následujících, kdy bude platit oddlužovací novela, jež má zpřístupnit oddlužení více dlužníkům a sledovat zdali se bude počet podaných návrhů zvyšovat.

Nejprve byli dlužníci rozděleni do skupin podle stavu řízení, kde u **52 %** dlužníků řízení **stále probíhá**, u 24 % již oddlužení bylo splněno. Dále bylo zjištěno, že **82 % dlužníků využilo oddlužení prostřednictvím plnění splátkového kalendáře**, na 8 % dlužníků byl podán insolvenční návrh ze strany věřitelů a následně úpadek dlužníka byl řešen zpeněžením majetkové podstaty.

Ve sledovaném vzorku bylo rozložení mužů a žen zcela vyrovnané. Největší počet dlužníků se nachází ve věkové kategorii od 51 let do 60 let a to 29 %. Průměrný věk však činí 47,5 let, nejčastěji žádají o oddlužení osoby v manželství. Největší počet dlužníků v insolvenčních návrzích uvádějí jednu vyživovanou osobu. Průměrná hodnota dlužníkovy majetku je **240 695 Kč**, jeho průměrná hodnota závazků dosahuje **831 830 Kč** a průměrný příjem **14 584 Kč**.

Z údajů zveřejněných Poradnou při finanční tísní vyplynula mírná převaha žen (54 %), což je vysvětleno skutečností, že se ženy cítí být zodpovědnější za rodinný rozpočet. Údaje týkající se věkové struktury se ve srovnání s analýzou se liší. Nejčastějšími klienty Poradny jsou osoby ve věku od 31 do 40 let, kteří tvoří 29,1 %. Údaje o rodinném stavu se neliší od údajů, jež vyplynuly z provedené analýzy, tedy největší skupinu klientů tvoří klienti sezdání a rozvedení. Stejného výsledku bylo dosaženo i u příjmů dlužníka, kdy 61 % klientů Poradny deklarovalo příjem v rozmezí 10 000 až 20 000 Kč.

Z průzkumu nejvíce využívaných nebankovních společností u dlužníků vyplynulo, že nejčastěji si dlužníci sjednávali úvěr u společnosti Provident a u společnosti Home Credit. Nejvyužívanější bankou ve vzorku dlužníků byla Česká spořitelna a druhou nejvyužívanější pak MONETA Money Bank, známá také pod dřívějším názvem GE Money Bank.

5. Závěr

Cílem diplomové práce bylo poskytnout přehled o způsobech řešení úpadku v České republice a zároveň přiblížit problematiku oddlužení fyzických osob, dále pak analyzovat a vyhodnotit průběh insolvenčních řízení u vybraných dlužníků a tento cíl byl naplněn.

Diplomová práce byla zaměřena na problematiku oddlužení fyzických osob v České republice, která je v dnešní době velice aktuální, což dokazuje každoročně relativně vysoký počet podaných insolvenčních návrhů. Příčinou této situace je mimo jiné i zadluženost českých domácností, která za rok 2016 dosahovala necelých 1,5 bilionů Kč, což představuje nárůst oproti roku 2015 o 6,76 %. Nejsou-li lidé schopni financovat výdaje ze svých příjmů nebo z úspor, často přistupují ke sjednání úvěru a to buď u bankovních, nebo nebankovních společností. Právě nebankovní společnosti poskytují úvěr bez hlubšího zkoumání finanční situace klienta, což má za následek vyšší úrok či poplatky. Od března 2017 však platí nové, striktnější podmínky pro nebankovní společnosti, např. podmínka minimálního základního kapitálu 20 milionů Kč, či prokázání odborných znalostí či prokazování příjmů dlužníka. Také došlo ke změně ve financování hypoték, kdy ČNB doporučila bankám, aby poskytovaly hypotéky klientům, jež mají část peněz z ceny nemovitosti naspořeny (alespoň ve výši 5 %, tzv. 95% hypotéky a od dubna 2017 ve výši 10 %, tedy tzv. 90% hypotéky), tím došlo k omezení poskytování 100% hypoték.

Dlužníci nacházející se v úpadku mohou žádat insolvenční soud o oddlužení a drtivá většina z nich usiluje o oddlužení formou plnění splátkového kalendáře, protože tento způsob je poměrně šetrný. Dlužník sice po dobu maximálně 5 let musí vyžít s minimem peněžních prostředků, ale probíhá-li vše v pořádku, není potřeba přistoupit ke zpeněžení majetku dlužníka a po 5 letech a úhradě alespoň 30 % svých závazků, je od zbylých dluhů osvobozen. K řešení úpadku zpeněžením majetkové podstaty se často přistupuje v případě, kdy dlužník nesplňuje podmínky pro oddlužení splátkovým kalendářem.

V rámci praktické části diplomové práce byla provedena analýza fyzických osob v oddlužení, která byla následně srovnána s údaji ve výroční zprávě z roku 2015 Poradny při finanční tísni. Z provedené analýzy vyplynul stejný poměr dlužníků žen a mužů žádající o oddlužení. Poradna v roce 2015 zaznamenala mírnou převahu klientů žen (54 %). Analýza i údaje z Poradny se neliší ani v případě rodinného stavu klientů, kdy nejčastěji se jedná o sezdané dlužníky a nejméně o ovdovělé osoby a ani v případě velikosti čistého příjmu, kdy nejčastěji klienti disponují čistým měsíčním příjmem mezi 11 až 20 tisíci Kč. Zcela odlišná

situace nastala ve věkové struktuře, kdy z analýzy vyplynulo, že nejčastěji oddlužení využívají osoby ve věku od 51 do 60 let a to 29 %. Největší skupina klientů Poradny při finanční tísni pochází z věkové kategorie od 31 do 40 let a to 29,1 %. Při provádění analýzy byla zjištěna skutečnost, že osoba poskytující dar dlužníkovi byla sama v procesu oddlužení. Cílem analýzy bylo podat obraz o insolvenčních řízeních ve vybraném městě a vzhledem k připravovaným novelizacím by bylo vhodné využít výstupy analýzy ke srovnání s budoucími obdobími, kdy budou do praxe zavedeny novelizace. Následně by bylo vhodné výsledky interpretovat a shrnout jejich přínosy.

Problematika insolvencí prochází neustálým vývojem, což dokazuje řada novelizací, které proběhly od roku 2008, kdy začal platit insolvenční zákon. V roce 2018 by měla vstoupit v platnost další novela, která má zpřístupnit oddlužení více lidem, jelikož v České republice se nachází statisíce lidí, jež nesplňují dosavadní podmínky pro oddlužení a tedy pravděpodobnost, že se zbaví svých dluhů, je velmi nízká. V roce 2016 vstoupil v platnost nový právní předpis, zákon č. 257/2016 Sb., zákon o spotřebitelském úvěru, který přinesl striktnější podmínky pro poskytování úvěrů u nebankovních společností s cílem redukovat počet takových institucí na českém trhu.

Seznam použité literatury

Knížní:

BŘEZINOVÁ, Hana. *Ekonomické aspekty insolvenčního zákona: Účetnictví jako základní zdroj informací pro insolvenční řízení*. Praha: Bova Polygon, 2009. ISBN 978-80-7273-159-6.

Kolektiv autorů. *Insolvenční právo v teorii a praxi*. Brno: Masarykova univerzita, 2012. ISBN 978-80-210-6038-8.

Kolektiv autorů. *Insolvenční praxe v České republice v období 2008-2013*. Praha: C. H. Beck, 2013. ISBN 978-80-7400-497-1.

MARŠÍKOVÁ, Jolana. *Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele se vzory a judikaturou*. 4. upravené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. ISBN 978-80-7380-568-5.

MARŠÍKOVÁ, Jolana. *Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele: Příručka zejména pro neprávníky*. Praha: Linde Praha, 2009. ISBN 978-80-7201-780-5.

PACHL, Lukáš. *Insolvenční zákon s judikaturou*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011. ISBN 978-80-7357-675-2.

SMRČKA, Luboš. *Osobní a rodinné finance*. Příbram: Professional Publishing, 2007. ISBN 978-80-86946-41-2.

Zákony a právní předpisy:

Vyhláška č. 313/2007 ze dne 22. listopadu 2007, o odměně insolvenčního správce, o náhradách jeho hotových výdajů, o odměně členů a náhradníků věřitelského výboru a o náhradách jejich nutných výdajů. In. *Sbírka zákonů České republiky*. 2007, částka 100, s. 4156 – 4157. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=5191>

Zákon č. 64/2017 ze dne 19. ledna 2017, kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. In. *Sbírka zákonů České republiky*. 2017, částka 21, s. 646 – 670. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=38185>

Zákon č. 182/2006 ze dne 30. března 2006, o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon). In. *Sbírka zákonů České republiky*. 2006, částka 62, s. 2130 – 2224. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=4908>

Zákon č. 257/2016 ze dne 14. července 2016, o spotřebitelském úvěru. In. *Sbírka zákonů České republiky*. 2016, částka 100, s. 3794 – 3876. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=z&id=61017>

Zákon č. 312/2006 ze dne 23. května 2006, o insolvenčních správcích. In. *Sbírka zákonů České republiky*. 2006, částka 96, s. 3815 – 3824. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=4942>

Elektronické:

Abivia: Oddlužení a tvorba rezerv. *Abivia* [online]. Nový Jičín, 2015 [cit. 2016-09-30]. Dostupné z: <http://abivia.cz/financi-rady/uspokojeni-veritele-oddluzeni/>

Banky v České republice. *Banky v České republice* [online]. [cit. 2017-03-20]. Dostupné z: <http://www.bankyceskerepublice.cz/index.html>

Celkové zadlužení domácností v mil. Kč – ekonomika ČNB. *Kurzy měn, akcie, komodity, zákony a zaměstnání: Kurzy.cz* [online]. Praha, 2016 [cit. 2017-01-13]. Dostupné z: <http://www.kurzy.cz/cnb/ekonomika/celkove-zadluzeni-domacnosti-v-mil-kc/>

Dar (nedar) v procesu oddlužení dle insolvenčního zákona. *Epravo* [online]. Praha, 2015 [cit. 2017-03-19]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/dar-nedar-v-procesu-oddluzeni-dle-insolvencniho-zakona-99788.html>

Hypotéky v roce 2017: Dražší, méně dostupné a bude snazší je splácet. *Novinky* [online]. 2016 [cit. 2017-04-09]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/finance/423093-hypoteky-v-roce-2017-drazsi-mene-dostupne-a-bude-snazsi-je-splacet.html>

Incidenční spor (insolvenční zákon). *Business center* [online]. [cit. 2016-04-18]. Dostupné z: <http://business.center.cz/business/pojmy/p2697-incidencni-spor.aspx>

Jaké jsou podmínky k získání úvěru. *Peníze.cz* [online]. 2003 [cit. 2017-03-20]. Dostupné z: <http://www.penize.cz/duchody-a-davky/15713-jake-jsou-podminky-k-ziskani-uveru>

Konkurs. *Insolvenční zákon* [online]. Praha [cit. 2016-04-13]. Dostupné z: <http://insolvencni-zakon.justice.cz/obecne-informace/konkurs.html>

Krok za krokem. *Insolvency: Jedině insolvency Vám pomůže od lichvářů a exekucí* [online]. [cit. 2017-01-15]. Dostupné z: <http://www.insolvency.websnadno.cz/Krok-za-krokem.html#.WHtDohvhBPY>

Nebankovní poskytovatelé půjček musí mít licenci. Zkontrolujte si je. *Bankovní poplatky: Internetový ombudsman bankovních klientů* [online]. 2017 [cit. 2017-03-20]. Dostupné z: <https://www.bankovnipoplatky.com/nebankovni-poskytovatele-pujcek-musi-mit-licenci-zkontrolujte-si-je-35032>

Nový insolvenční zákon. In: *Allgaier, Jušta & Partner* [online]. [cit. 2016-04-18]. Dostupné z: <http://www.aj-partner.com/publikace.php?clanek=novy-insolvencni-zakon>

Nový zákon o spotřebitelském úvěru nabyl platnosti!. *Epravo* [online]. 2016 [cit. 2017-03-20]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/novy-zakon-o-spotrebitelskem-uveru-nabyl-platnosti-102609.html>

O Cetelemu. *Cetelem* [online]. 2017 [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: <https://www.cetelem.cz/o-nas/o-spolecnosti/>

O ČMSS. *Českomoravská stavební spořitelna* [online]. 2017 [cit. 2017-03-23]. Dostupné z: <https://www.cmss.cz/o-nas/o-cmss>

Oddlužení. *Insolvenční zákon* [online]. Praha [cit. 2016-04-13]. Dostupné z: <http://insolvencni-zakon.justice.cz/obecne-informace/oddluzeni.html>

O nás: Kdo jsme? *Provident* [online]. 2017 [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: <https://www.provident.cz/o-nas>

O nás. *Moneta Money Bank* [online]. 2017 [cit. 2017-03-23]. Dostupné z: <https://www.moneta.cz/o-nas>

Osobní bankrot a jeho výhody. *Insolvence: Zachraňujeme životy oddlužením* [online]. Valašské Meziříčí, 2013 [cit. 2017-02-05]. Dostupné z: <http://insolvence.cz/osobni-bankrot-jeho-vyhody/>

Osobní bankrot: Žádáme o oddlužení: Krok za krokem. *Peníze* [online]. 2015 [cit. 2017-01-15]. Dostupné z: <http://www.penize.cz/osobni-bankrot/303203-osobni-bankrot-zadame-o-oddluzeni-krok-za-krokem>

Osobní finance. *Česká spořitelna* [online]. 2017 [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: <http://www.csas.cz/banka/nav/osobni-finance-d00013163>

O společnosti. *Home Credit* [online]. 2017 [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: <https://www.homecredit.cz/o-nas/o-home-credit>

Pocítala, co je nemít ani korunu: Dříve počítala miliony. *Idnes.cz: Finance* [online]. 2010 [cit. 2017-02-09]. Dostupné z: http://finance.idnes.cz/pocitila-co-je-nemit-ani-korunu-drive-pocitala-miliony-ppv-uver.aspx?c=A100609_083640_viteze_sov

Počet obyvatel v obcích - k 1. 1. 2016. *Český statistický úřad* [online]. 2016 [cit. 2017-04-08]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/32853387/1300721603.xlsx/808f4866-35e6-4d4f-95ec-962c5e5f1588?version=1.0>

"Pomůžeme vám s dluhy" aneb konec oddlužovacích firem. *Poradce.cz: Pomáháme Vám ušetřit peníze* [online]. 2014 [cit. 2017-01-17]. Dostupné z: <https://www.poradce.cz/clanky/oddluzeni/pomuzeme-vam-s-dluhy-aneb-konec-oddlužovacich-firem>

Procesní subjekty insolvenčního řízení. *Právo a terénní sociální práce* [online]. [cit. 2016-04-19]. Dostupné z: <http://clovekpravu.cz/oddluzeni-aktualizovano-k-112015-380/procesni-subjekty-insolvencniho-rizeni-385>

Předlužení. *Evropský rok boje proti chudobě a sociálnímu vyloučení* [online]. Praha, 2010 [cit. 2017-02-04]. Dostupné z: <http://ey2010.mpsv.cz/predluzeni/>

Přehled nebankovních společností poskytujících půjčky. *Efk.cz: úvěry, půjčky, hypotéky.. domácí finance* [online]. [cit. 2017-03-20]. Dostupné z: <http://www.efk.cz/clanek-prehled-nebankovnich-spolecnosti-poskytujicich-pujcky.html>

Přinesla novela účinná od 1. 1. 2014 pro společné oddlužení manželů něco nového? *Notářská komora České republiky* [online]. Praha, 2015 [cit. 2017-03-13]. Dostupné z: https://www.nkr.cz/casopis-ad-notam/detail/39_192-prinesla-novela-ucinna-od-1-1-2014-pro-spolecne-oddluzeni-manzelu-neco-noveho

Reorganizace. *Insolvenční zákon* [online]. Praha [cit. 2016-04-13]. Dostupné z: <http://insolvenni-zakon.justice.cz/obecne-informace/reorganizace.html>

Sociální dopady předlužení na nezaměstnané. *Úřad práce v Ostravě* [online]. Ostrava, 2009 [cit. 2017-02-04]. Dostupné z: slideplayer.cz/slide/1979153/

Tisková zpráva: Vývoj insolvencí v České republice v roce 2016. *Creditreform* [online]. Praha, 2017 [cit. 2017-03-03]. Dostupné z: http://www.creditreform.cz/fileadmin/user_upload/CR-International/local_documents/cz/Presseartikel/TZ_Insolvence_2016.pdf

Vláda schválila jednodušší oddlužení. Dluhy by mohli vymazat i ti, kteří nesplatí vůbec nic. *Hospodářské noviny* [online]. Praha, 2017 [cit. 2017-03-28]. Dostupné z: <http://domaci.ihned.cz/c1-65616700-vlada-schvalila-jednodussi-oddluzeni-dluhy-by-mohli-vymazat-i-ti-kteri-nesplati-vubec-nic>

Výsledky pěti největších bank v Česku za rok 2014 - dvěma poklesla bilanční suma. *Finparáda: finance na dlani* [online]. 2015 [cit. 2017-03-23]. Dostupné z: <http://finparada.cz/2639-Vysledky-bank-v-lonskem-roce.aspx>

Vývoj insolvencí v ČR. *Creditreform Česká republika* [online]. 2016 [cit. 2017-01-13]. Dostupné z: <http://www.creditreform.cz/novinky-downloads/vyvoj-insolvenci-v-cr.html>

Změny v oddlužení od 1. 1. 2014. *Oddlužení fyzických osob* [online]. Praha, 2014 [cit. 2016-11-12]. Dostupné z: <http://www.fyzicke-osoby-oddluzeni.cz/osobni-bankrot-oddluzeni-osob/oddluzeni-od-1-1-2014-osvc/>

ZRŮST, Lukáš. Finanční instituce a způsob řešení jejich úpadku. In: *Epravo* [online]. Brno [cit. 2016-04-09]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/financni-instituce-a-zpusob-reseni-jejich-upadku-97805.html>

Z šedesátitisícové armády poskytovatelů půjček zbude jen zlomek. *Novinky* [online]. 2016 [cit. 2017-03-20]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/finance/393289-z-sedesatitiscove-armady-poskytovatelu-pujcek-zbude-jen-zlomek.html>

Seznam zkratk

a.s.	akciová společnost
ČMSS	Českomoravská stavební spořitelna
ČNB	Česká národní banka
ČR	Česká republika
ČSOB	Československá obchodní banka
ČSÚ	Český statistický úřad
DPH	daň z přidané hodnoty
IČ	identifikační číslo
IZ	zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon)
mil.	milion
OSVČ	osoba samostatně výdělečně činná
s.	strana
SA	Société Anonyme, akciová společnost
Sb.	sbírka zákonů České republiky
s.r.o.	společnost s ručením omezeným
v.o.s.	veřejná obchodní společnost

Prohlášení o využití výsledků diplomové práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, diplomovou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že diplomová práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího diplomové práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o diplomové práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užití své dílo, diplomovou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 21. 4. 2017

.....
Bc. Lucie Valášková